

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЗЛЕННЯ СЯУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БССР

№ 48 (1011)

Субота, 27 лістапада 1954 года

Цана 50 кап.

Першая старонка.

Ад Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі
Савецкага Саюза і Савета Міністраў Саюза ССР.
Ад Міністэрства замежных спраў СССР.

Андрэй Януар'евіч Вышыньскі.

П. Глебка. — Пад сцягам міру.
Ус. Краўчанка. — У імя будучыні.

Другая старонка.

За новы ўздым савецкага выяўленчага мастацтва.
Е. Есакоў. — Больш паграбавальнасці.

Трэцяя старонка.

Ул. Няфёд. — Песа і спектакль.
Н. Арлоў. — Мастацтва вялікага кітайскага на-
рода.
М. Налбандзян. — Два вершы.

Чацвёртая старонка.

В. Ждан. — Майстар пейзажу.
Я. Высокі. — Творчыя поспехі польскага кіно.
Я. Калыда. — Культура Народнай Манголіі.
Б. Смольскі. — А. Рубінштэйн.

Пад сцягам міру

Народы свету зусім нядаўна перажылі найвялікшую ў гісторыі чалавецтва трагедыю — другую сусветную вайну. Толькі дзякуючы гераічным намаганням Савецкага Саюза, які ўзяў у гэтай вайне асноўны цяжар на свае плечы, чалавецтва было выратавана ад фашысцкага рабства. Перамога Савецкага Саюза над гітлераўскай Германіяй адкрыла народам шлях да мірнай працы і брацкага супрацоўніцтва.

Вольт другой сусветнай вайны навучыў народы быць пільнымі. Цяпер не так лёгка іх ашукваць і павесці на крывавае бойню за інтарэсы магнатаў капітала. На абарону спакою паміж народамі сталі мільёны простых людзей, і на свеце ўжо некалькі год ідзе змаганне за аслабленне міжнароднага напружання, за мір, за супрацоўніцтва паміж народамі.

На чале міралюбных сіл свету стаіць наша вялікая сацыялістычная краіна. Яна бягуча выкрывае падпольныя падпалшыцкае вайны і гуртуе вакол сябе ўвесь лагер барацьбы за мір і дамакратыю. Імперыялісты імкнуцца падарваць давер'я народаў да нашай краіны. Яны хлусліва заўважаюць, што з рускімі быццам-бы неглыба ні аб чым дагаварыцца, што мы блыдчам-бы адрадыніліся ад свету нейкай «железнай заслонкай» і нямаедама што замышляем за ёю.

Гэтыя хлуслівыя выдумкі буржуазнай прапаганды абварагоняць і знеціняюць і ўнутранай палітыкай Савецкага ўрада. Мы гатовы супрацоўнічаць і супрацоўнічам з усімі народамі як у галіне эканомікі, так і ў галіне культуры. Не мы, а працяжы колы імперыялістычных дзяржаў хочучы адгародзіць і пасварыць народы свету. У нашай краіне за апошнія гады набывалі сотні дэлегацый і прадстаўнікоў самых рознастайных пластоў грамадства самых розных краін. Мы абменьваемся найліпшымі культурнымі каштоўнасцямі са шматлікімі народамі. Мы гатовы сустракаць і прывітаць усіх, хто ідзе да нас з адкрытым сэрцам.

Іначай ставіцца да нас правіцелі капіталістычных краін. Яны забараняюць уезд у свае краіны нават нашым шахматністам і аргістам балету. Значыць, не мы адгароджваемся «железнай заслонкай» і не ў гэтым прычыны напружання ў міжнародным жыцці. Як паказваюць факты, прычыны сучаснага напружання ў міжнародных адносінах заключаюцца пераважна ў агрэсіўнай палітыцы заходніх дзяржаў і ў першую чаргу ў агрэсіўнай палітыцы ЗША, накіраванай на развалванне новай сусветнай вайны. І тут нават амерыканскай прапагандзе, добра падкаванай у справах хлусні, не ўдасца зваліць віну з сваёй галавы на здаровую.

Народы свету ведаюць, што Савецкі Саюз быў, ёсць і будзе верны сваёй міралюбнай палітыцы, у аснове якой ляжыць неадрадыніныя прынцыпы, устаноўленыя яшчэ В. І. Леніным, гэта — прынцып суіснавання двух сацыяльных сістэм — капіталістычнай і сацыялістычнай, прынцып роўнасці паміж народамі, вялікімі і малымі, прынцып прызнання і павагі да суверенітэту кожнай краіны, прынцып вырашэння ўсіх міжнародных пытанняў мірным шляхам.

Уся гісторыя знешніх адносін Савецкага Саюза з іншымі краінамі з'яўляецца сведчаннем паслядоўнага правядзення гэтых прынцыпаў. Ужо на другі дзень Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі Савецкі ўрад абвясціў імперыялістычную агрэсіўную вайну значным часткам чалавецтва і ўрачыста заявіў аб сваёй гатоўнасці жыць у міры з усімі народамі.

Настойліва і неадступна змагаўся Савецкі Саюз за мір, за адпор фашысцкім агрэсарам перад другой сусветнай вайной, не адзін раз уносячы на міжнародных канферэнцыях канкрэтныя прапановы аб разбараненні і ўмацаванні калектыўнай бяспекі.

Нястомна змагаўся Савецкі Саюз за мір у першай Вялікай Айчыннай вайне, са зброяй у руках барончы нацыянальную незалежнасць і свабоду народаў і рытухую сваімі перамогамі ўсе ўмовы для супрацоўніцтва паміж народамі.

У адпаведнасці з узятымі на сябе міжнароднымі абавязаннямі Савецкі Саюз дапамог народу Усходняй Германіі прывесці поўную дамакратызацыю, у выніку чаго была створана Германская Дэмакратычная Рэспубліка, якая з'яўляецца сапраўднай апорай міру ў Еўропе.

Тым часам урады Англіі, Францыі і ЗША парухлі свае абавязальнасці і ўзялі курс на аднаўленне мілітарызму ў Заходняй Германіі, на стварэнне та новага ачага агрэсіі. Неаднаразова прапановы Савецкага Саюза пра аб'яднанне Германіі на дамакратычных асновах былі адхілены. Але Савецкі Саюз не спыніў сваіх намаганняў.

Зусім нядаўна, у сваёй ноце ад 13 лістапада, Савецкі Саюз арабіў новы вялікі крок на шляху ўмацавання міру. Ён запрапанаваў усім еўрапейскім дзяржавамі, а таксама ЗША сабрацца 29 лістапада ў Маскве або ў Парыжы на Агульнаеўра-

пейскую нараду з тым, каб «стварыць такую сістэму бяспекі ў Еўропе, у дзельнікам якой былі-б усе еўрапейскія дзяржавы, незалежна ад іх грамадскага і дзяржаўнага ладу».

Аб мірных мэтах савецкага народа сведчыць і ўнутраная палітыка нашай партыі і нашага ўрада. Не гонячы ўзброеныя, не будаўніцтвам ваенных баз на чужых тэрыторыях заняты савецкі народ. Ён заняты распрацоўкай цалісных і абложных замель, выкананнем шырокай праграмы вытворчасці прадуктаў народнага спажывання.

Чаму наша Комуністычная партыя, наш урад, наш народ стаіць за мір і адстойваюць яго вялікую справу? Не таму, што мы баімся торных драпежных сіл імперыялізма. Не! Савецкі народ не баіліны. Ён паказвае сваю мужнасць сваімі гераічнымі справамі ў час Вялікай Айчыннай вайны не за кулісамі тайных заговораў, а на шырокім полі бітвы. СССР мае сілы, можа і ўмець іх мабілізаваць у любы час на адпор любому ворагу. Мы ўпэўнены ў нашых сілах і боездольнасці, мы ўпэўнены, што пераможам любога агрэсара, калі ён адважыцца на нас напасці. Але мы не хочам вайны, мы супраць яе.

Міралюбны характар знешняй палітыкі Савецкага ўрада вынікае з самой прыроды нашай улады. У нас няма аспірацыйскіх класаў, якія прагучуць пакывіцца чужой зямлёй, чужымі багаццямі, чужымі потам. У нас хапае сваёй зямлі, і мы любім здабыцца свой хлеб сваімі рукамі, і толькі ў гэтай уласнай творчай працы наш народ, як і кожны працоўны народ, знаходзіць сваю радасць.

Пасля другой сусветнай вайны лагер дамакратыі і сацыялізма лабавы і ўмацаваўся. Вольт другой сусветнай вайны многаму навучыў і народы капіталістычных краін. Яны ведаюць, што працоўным вайны нічога не даюць, што гонка ўзброеным владзецам цяжарам толькі на іх працаўніцкія плечы. Вольт іх не затуманены нявыяснёна да СССР, і ў асобе нашай краіны яны бачаць дадзёную апору міру. Палітыка нашай краіны аднаўляе іх кроўныя інтарэсы. Вось чаму працоўны ўсяго свету так гарача падтрымліваюць нашу барацьбу за мір. І дзякуючы іх шпироку падтрыманню лагер міру і дамакратыі атрымаў за апошні час рад бліскучых перамож, а лагер агрэсіі і вайны панёс рад цяжкіх паражэнняў.

Значнай перамогай прыхільнікаў міру, і ў першую чаргу французскіх змагаюў за мір, з'явілася адхіленне Нацыянальным сходам Францыі дагавору аб так званым «еўрапейскім абарончым супольніцтве», пад выгядамі якога амерыканскія арганізатары яго імкнуліся адрадыць германскі мілітарызм.

Перамогі прыхільнікаў міру і паражэнні ворагаў яго значна пасіралі некалькімі паслядоўна міжнароднага напружання. У народах свету з'явілася надзея, што гэты паслядоўна прывядзе да трывалата міру і супрацоўніцтва паміж народамі.

Але імперыялісты не зацікаўлены ў аслабленні напружання ў міжнародных адносінах. Тое-ж агрэсіўнае, накіраванае супраць СССР і краін народнай дамакратыі «еўрапейскае абарончае супольніцтва», адхіленае французскім Нацыянальным сходам, імперыялісты выдалі пад новай назвай парызжскіх і лонданскіх пагадненняў і ў спешным парадку стараюцца ратывікаваць у сваіх парламентах.

Але народы свету неўжо ашукана. Яны сусіралі новы варыянт адрадыніцы германскага вермахта такім-жа прагэстам, як і праслаўленае пагадненне аб «еўрапейскім абарончым супольніцтве». Міралюбныя народы не могуць прымірыцца і ніколі не прымірацца з адрадыненнем германскай імперыялізма. Уключэнне мілітарызаваанй Заходняй Германіі ў агрэсіўны атлантычны блок з'яўляецца найвялікшай пагразаў міру.

Вось чаму неабходна тэрміновае скліканне нарады ўсіх еўрапейскіх народаў, якое Савецкі Саюз прапанаў у сваёй ноце ад 29 лістапада. Яшчэ не поўна сціхнуў рух, узняты над мірам і жыццём народаў. І не можа быць ніякага сумнення, што людзі добраў воў ўсяго свету спыняць гэтую значынную руху. Народы краін дамакратыі вуснамі сваіх урадаў ужо сказалі сваё слова — яны гатовы адстойваць справу міру тымі адына дзейнымі спосабамі, якія прапанаў Савецкі Саюз у сваёй ноце ад 13 лістапада. Народы многіх капіталістычных краін не маюць магчымасці выказаць сваю волю прамы праз свае ўрады. Але мы чуюм іх галасы з вуснаў іхніх сапраўдных прадстаўнікоў у Стэкгольме на сесіі Сусветнага Савета Міру. Яны з намі. Яны за мір. Яны адзінадумны ў сваім рашэнні:

— Прач рукі, падпальчыкі вайны, ад вялікай і святой справы міру!

І не можа быць ніякага сумнення, што мір перамож. Гарантыяў гатаму — магчымасць сусветнага лагеру міру і дамакратыі, на чале якога сцяганосцам стаіць наша Радзіма.

Петро ГЛЕБКА.

Народы свету пераможуць вайну

У перажываемыя намі дні пытанні міру і вайны з'яўляюцца аднымі з асноўных, як для ўсяго чалавецтва, так і для кожнага чалавека ў асобку. Не можа быць чалавека, які быў-бы раўнадудным да пытанняў міру і вайны. Кожны сумленны чалавек — актыўны барацьбы за мір.

Што прадстаўляе сабою барацьба за мір? Гэта — барацьба за дзіцячы ўсмешкі, за радасную творчую працу, за шчаслівае, культурнае і заможнае жыццё. Савецкі народ у незабыўныя Кастрычніцкія дні 1917 года паказаў чалавецтву новыя шляхі развіцця; паказаў і паспяхова адстойнае на сённяшні дзень шляхі гэтага развіцця, абаране чалавецтва ад смерцельнай небяспекі, якая пагражае яму з боку цёмных сіл імперыялізма.

З першых дён Вялікага Кастрычніка на сцягах барацьбы за новае жыццё красавалася залатое слова «мір», і гэта слова, якое падмацоўваецца штодзённымі справамі, красуецца на сцягах Савецкай дзяржавы і сёння. Мы за мір! Мы за мірнае існаванне двух сістэм, — капіталізма і сацыялізма, мы за мірнае спабарніцтва гэтых сістэм. Мы цвёрда ўпэўнены ў станоўчым для нас выніку такога спабарніцтва. Вось што нам дае сілу і цярпенне, з якім наш урад і партыя вядуць настойлівую паслядоўную барацьбу за мір на ўсім свеце.

Мір перамож! Такую непакісную волю мільянаў простых людзей ўсяго свету.

М. МАКАРАЧКІН,
прафесар Беларускага
політэхнічнага інстытута
імя Сталіна.

Вечар, прысвечаны барацьбе савецкага народа за мір

Вялікі агульнагарадскі вечар, прысвечаны барацьбе савецкага народа за мір, адбыўся 23 лістапада ў Мінску, у памяшканні Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР.

Урачыстае пасаджэнне адкрыў член Усесаюзнага камітэта абароны міру Максім Танк.

З дакладам «Барацьба савецкага народа за мір» выступіў член-карэспандант Акадэміі навук БССР паэт Пётр Глебка.

Пасля дакладу ад рабочых горада Мінска выступіў стальяр Мінскага трактарнага заводу Іван Кісялёў. Ад навуковых работнікаў і інтэлігенцыі горада выступіў кандыдат тэхнічных навук дырэктар ладышніцкавага заводу Пётр Яшчарыцкі, ад работнікаў мастацтва — заслужаная артыстка БССР Зінаіда Браварская.

З хваляваннем слухалі прысутныя выступленне студэнта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна Уладзіміра Іавока, які выступіў ад групы моладзі Польскай Народнай Рэспублікі.

Вершы, прысвечаныя барацьбе за мір, прачыталі паэты А. Куляшоў і П. Панчанка.

У заключэнне ўдзельнікі вечара прагледзілі спектакль «Порт-Артур».

У імя будучыні

Сёлетая лістапад азнаменаваўся важнай падзеяй: у Стэкгольме адбылася сесія Сусветнага Савета Міру. Савецкія людзі з загоным дыханнем прыслухоўваліся да галасу ўдзельнікаў сесіі, чакалі яе разшэсця.

На Савецкі Мір сабраліся не дэлегацы, не афіцыйныя прадстаўнікі дзяржаў, і іх рашэнні, як быццам, не маюць сілы законаў. І аднак-жа, як паказала жыццё, яны мацнейшыя за многія законы, прынятыя «законамі» ўрадамі многіх дзяржаў. Мацнейшыя таму, што з'яўляюцца ўвасабленнем найвышэйшай у свеце справядлівасці і чалавечнасці, што няма на зямлі простага сумленнага чалавека, які-б усёй душой не падзяляў і не падтрымліваў іх. Мацнейшыя таму, што вуснамі дэлегатаў сесіі Сусветнага Савета Міру, перадавалі барацьбу за мір, выстаўлялі мары і імкненні мільянаў простых людзей на зямлі, што рашэнні, прынятыя імі, выказваюць волю народаў ўсяго свету.

Сапраўды, для каго сёння не зразумела, што захаванне міру паміж народамі, мірнае суіснаванне дзяржаў самых розных сацыяльных сістэм — першая ўмова павышэння жыццёвага ўзроўня чалавецтва, далейшага эканамічнага і культурнага развіцця краін і народаў, росквіту навуцы і культуры. Гэта зразумела ўсім сумленным людзям зямлі, зразумела таму, што яшчэ ніхто не забыўся, як многія нашчасця прынесла чалавецтву нядаўняя вайна, разважанае мананалістамі Германіі. Ніхто

Ад Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза і Савета Міністраў Саюза ССР

Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі Савецкага Саюза і Савет Міністраў Саюза ССР з глыбокім жалем паведамляюць, што 22 лістапада 1954 года ў Н'ю-Йорку раптоўна памёр выдатны дзяржаўны дзеяч — член Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, першы намеснік Міністра замежных спраў СССР, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, акадэмік

таварыш В Ы Ш Ы Н С К І Андрэй Януар'евіч.

Цэнтральны Камітэт
Комуністычнай партыі
Савецкага Саюза

Совет
Міністраў СССР

Андрэй Януар'евіч Вышыньскі

22 лістапада 1954 года ў выніку вострага сардэчнага прыступу ў г. Н'ю-Йорку раптоўна памёр выдатны дзяржаўны дзеяч, член Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, Першы намеснік Міністра замежных спраў СССР, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, акадэмік Андрэй Януар'евіч Вышыньскі.

А. Я. Вышыньскі нарадзіўся ў 1883 годзе ў Одэсе. З ранніх год ён прымаў удзел у рэвалюцыйным руху, неаднаразова падвяргаўся праследванню, высылкам і арыштам з боку царскай ахранкі. З 1920 г. А. Я. Вышыньскі член Комуністычнай партыі.

Пасля заканчэння ў 1913 годзе юрыдычнага факультэта Кіеўскага ўніверсітэта А. Я. Вышыньскі займаўся літаратурнай і выкладчыцкай дзейнасцю.

З 1917 па 1925 год А. Я. Вышыньскі працаваў ад адказных пасадах у Наркампродзе, а пазней у Вярхоўным Судзе РСФСР, з'яўляючыся адначасова прафесарам Маскоўскага Дзяржаўнага ўніверсітэта па кафедры крымінальнага працэсу.

З 1925 па 1931 год А. Я. Вышыньскі быў на кіруючым рабочым у органах асветы — рэктарам Маскоўскага Дзяржаўнага ўніверсітэта, членам калегіі Наркамсветы РСФСР, намеснікам Старшні дзяржаўнага вучэлага савета Наркамсветы РСФСР.

На працягу раду год (1931 — 1939 год) А. Я. Вышыньскі знаходзіўся на кіруючым рабочым у органах савецкай пракуратуры і юстыцыі, з'яўляючыся пракурорам РСФСР, намеснікам Народнага Камісара юстыцыі РСФСР, а затым Пракурорам Саюза ССР.

З 1939 па 1944 год А. Я. Вышыньскі знаходзіўся на пасадзе намесніка Старшні Савета Народных Камісараў СССР. У гэтыя-ж гады ён пачаў сваю плённую

дзейнасць на кіруючых пасадах савецкай дыпламатыі: ён з'яўляўся намеснікам Міністра замежных спраў СССР, Міністрам замежных спраў, а затым пастаянным прадстаўніком СССР у Арганізацыі Аб'яднаных Нацый і адначасова Першым намеснікам Міністра замежных спраў СССР.

А. Я. Вышыньскі быў удзельнікам мно-

гіх важнейшых міжнародных нарад і канферэнцый як у гады вайны, так і ў пасляваенны час. Ён неаднаразова ўзначальваў дэлегацыі СССР на сесіях Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Яго выдатны выступленні ў абарону міру і бяспекі народаў, супраць імперыялістычнай агрэсіі і падрыхтоўкі новай вайны вядомы народам усіх краін. Ви-

шынскі знаходзіўся на кіруючым рабочым у органах савецкай пракуратуры і юстыцыі, з'яўляючыся пракурорам РСФСР, намеснікам Народнага Камісара юстыцыі РСФСР, а затым Пракурорам Саюза ССР.

на кіруючым рабочым у органах савецкай пракуратуры і юстыцыі, з'яўляючыся пракурорам РСФСР, намеснікам Народнага Камісара юстыцыі РСФСР, а затым Пракурорам Саюза ССР.

шынскі знаходзіўся на кіруючым рабочым у органах савецкай пракуратуры і юстыцыі, з'яўляючыся пракурорам РСФСР, намеснікам Народнага Камісара юстыцыі РСФСР, а затым Пракурорам Саюза ССР.

шынскі знаходзіўся на кіруючым рабочым у органах савецкай пракуратуры і юстыцыі, з'яўляючыся пракурорам РСФСР, намеснікам Народнага Камісара юстыцыі РСФСР, а затым Пракурорам Саюза ССР.

шынскі знаходзіўся на кіруючым рабочым у органах савецкай пракуратуры і юстыцыі, з'яўляючыся пракурорам РСФСР, намеснікам Народнага Камісара юстыцыі РСФСР, а затым Пракурорам Саюза ССР.

шынскі знаходзіўся на кіруючым рабочым у органах савецкай пракуратуры і юстыцыі, з'яўляючыся пракурорам РСФСР, намеснікам Народнага Камісара юстыцыі РСФСР, а затым Пракурорам Саюза ССР.

Ад Міністэрства замежных спраў СССР

Калегія і калектыў работнікаў Міністэрства замежных спраў СССР глыбока смуткуюць з выпадку смерці Першага Намесніка Міністра замежных спраў СССР, пастаяннага прадстаўніка Савецкага Саюза ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый таварыша Вышыньскага Андрэя Януар'евіча і выказваюць сваё спачуванне сям'і памёршага.

Калегія і калектыў работнікаў Міністэрства замежных спраў СССР глыбока смуткуюць з выпадку смерці Першага Намесніка Міністра замежных спраў СССР, пастаяннага прадстаўніка Савецкага Саюза ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый таварыша Вышыньскага Андрэя Януар'евіча і выказваюць сваё спачуванне сям'і памёршага.

Знаходзячыся на адказных кіруючых пасадах Савецкай дзяржавы, А. Я. Вышыньскі ў той-жа час вёў вялікую навуковую работу, якую ён не спыняў да апошніх дён свайго жыцця. Ён з'яўляўся прадзённым членам Акадэміі навук СССР і членам Праблудыма Акадэміі навук СССР.

На XVIII і XIX з'ездах ВКП(б) А. Я. Вышыньскі быў выбраны членам Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі.

На працягу свайго дзяржаўнага і дыпламатычнага дзейнасці А. Я. Вышыньскі аддаваў усе свае сілы, вялікія веды і талент справе ўмацавання Савецкай дзяржавы, нястомна адстойваў інтарэсы Савецкага Саюза на міжнароднай арэне, з большасцю страснасцю змагаючыся за справу камунізму, за ўмацаванне міжнароднага міру і ўсеагульнай бяспекі.

Выдатныя заслугі А. Я. Вышыньскага перад Савецкай дзяржавай і Комуністычнай партыяй былі высока ацэнены Савецкім Урадам. Ён быў унагароджаны шасцю ордэнамі Леніна, ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга і медаламі.

Ад нас адшодзе адзін з найбольш дзеючых Савецкай дзяржавы, талентавіты савецкай дыпламаты і буйны вучоны. А. Я. Вышыньскі быў верным слыхам Комуністычнай партыі, самаадданым у рабоце, выключна скромным і патрабавальным да сябе.

Свету памяць аб А. Я. Вышыньскім, як аб актыўным, нястомным змагару за інтарэсы Савецкага Саюза і ўсяго лагера дамакратыі і сацыялізма, за мір і ўмацаванне дружбы паміж народамі, назаўбедым захаваць у сваіх сэрцах савецкія людзі.

размове, пры якой мне давялося прысутнічаць, прайшоў да такога вываду:

— Цяпер савецкаму народу толькі жыць ды жыць... Як балька аб сьне, кляпоціцца наш урад ад калгасак. Усе дарогі да багаці раскрыты перад намі... Толькі-б не было вайны, толькі-б не даць амерыканскім панам аноў распаліць пакар...

Занятая мірнай стваральнай працай, савецкія людзі думаюць аб сваёй шчасливай будучыні. У імя гэтай будучыні яны не шкадуюць сіл, працуюць, як сапраўдныя героі. І м тройчым невялікім падкопам ворагаў міру, неўдзяў, якія ўсёляк стараюцца штурхнуць народы свету ў некалькі новай вайны.

Амерыканскія мілітарысты імкнуцца павязіць народам свету думку, што вайна непазбежна, што мірнае супрацоўніцтва народаў немагчыма, што яно з'яўляецца пераважнай справай. Яны запалохваюць свой народ пагразаў атамнай бомбы. На Варшаўскім кангрэсе прыхільнікаў міру амерыканскі дэлегат расказаў, што ў ЗША адна маленькая дэаўчышка, паслухаўшыся страху пра атамную бомбу, якая ўпадзе на іх з неба, звярнула да маці з такой просьбай: «Мама, а ці неглыма нам паехаць туды, дзе няма неба?» Там, за акіянам, у страху перад будучым жыццём навач дзеці.

Савецкія людзі непахісна вераць у перамогу справы міру. Міжнародны рух прыхільнікаў міру — гэта пераважнае імя сёння. І міралюбныя народы свету адолеюць даць адпор зачынальшым новай вайны. Мір будзе абаронены — у імя нашай будучыні, у імя шчасця нашых дзяцей!

Усевалад КРАЎЧАНКА.

За новы ўздым савецкага выяўленчага мастацтва

1.
Комуністычная партыя ўзброіла майстроў савецкага мастацтва перадавым творчым метадам сацыялістычнага рэалізму. Гэты правераны жыццём метад дапамагае мастакам праўдыва і глыбока адлюстроўваць рэальнасць у яе рэвалюцыйным развіцці. Сягні сацыялістычнага рэалізму адноўвае цяпер савецкіх мастакоў усіх брацкіх рэспублік, якія імкнуцца ў сваёй творчасці да глыбока адлюстроўваць жыццё народа, яго натхнёную барацьбу за камунізм.

Наш народ глыбока разумее, любіць і цэніць мастацтва, працягвае жыццё цікавасці да мастацкай творчасці. Ён радзіць з'яўленню кожнага новага твора, у якім праўдыва і ярка адлюстравана жыццё краіны, паказаны вобразы простых савецкіх людзей. Радыма ўдзячна сваім мастакам, калі яны ствараюць значныя мастацкія творы.

Розныя пакаленні мастакоў працуюць у нашай краіне. Свой уклад у развіццё мастацтва ўносяць і старэйшыя мастакі — вучні вялікіх майстроў рускай рэалістычнай школы жыццёва і мастацтва, і майстры сярэдняга пакалення, выхаваныя савецкай мастацкай школай, і няспына растуць таленавітыя малады. Яны ўсведамляюць сваю адказнасць перад народам і бачаць сваё прызначэнне ў тым, каб праўдыва і творчасцю дапамагаць народу ў яго барацьбе за камунізм, выхоўваць у савецкіх людзей высокі мастацкі густ.

Наважэйшым недахопам выяўленчага мастацтва працягвае заставацца слабае майстэрства рысунка, жывапісу, кампазіцыі. У радзе выпадкаў добрая тэма вырашаецца з недапушчальнай паспешнасцю і прымытніцкімі сродкамі, без натхнення, без захавання неабходных прафесійных патрабаванняў. Несур'ёзна, бескампанійна адносіны да майстэрства з'яўляюцца адбіваўца на развіцці таленту. У мастака могуць быць самыя добрыя намеры, але, калі ў яго карціне няма сапраўднай мастацкай культуры, яна не будзе творам мастацтва.

На вачах нашых мастакоў, пры ўдзеле многіх з іх здзяйсняліся і здзяйсняюцца падзеі, роўныя якім не ведала гісторыя. Але яны яшчэ не паказалі з такой магутнасцю, як у Сурыкава і Раіна, ролю народных мас у найвялікшых гістарычных падзеях.

У нашай краіне жывуць, працуюць, здзяйсняюць подзвігі высякародныя па сваёму абліччу простыя савецкія людзі, будзёнікі камуністычнага грамадства. Але ці паказалі нашы мастакі па ўсім бакамі духоўную прыгажосць савецкага чалавека? У сапраўднасці наша жыццё значна больш багатае, яркае, узвышанае, чым паказана яно на шэрых, невыразных і сумных карцінах, якія яшчэ сустракаюцца на выстаўках. Дарэмнамі аказваюцца спробы выказаць веліч тэмы праз велізарныя памеры несадаманументальнай, знярок, падрабійнай кампазіцыі; паказаць яркасць жыцця з дапамогай крыклівай стратэгіі фарб; бачыць народнасць у паказе натуры безаблічных фігур. Напрыклад, у некаторых работах вядомых мастакоў А. Герасімава і Д. Налбанцзяна дае сабе адчуваць празмернае захваленне дэкаратыўнай пышнасцю і фальшывым пафарсам пры паказе ўрачыстых падзей і гістарычных асоб. Прычым народ часцей за ўсё паказваецца бяздзейнай масай.

На велізарным палатне мастака С. Дуніка і яго саўтараў паказана маса людзей, якія сабраліся на біблейскіх карцінах, аднак ні характары, ні прафесіі, ні настрою людзей, перажываючых падзею, немагчыма зразумець у сумных, невыразных фігурах. Раўнадздушнасць да вобразаў савецкіх людзей, прыкрытая вонкавай «прыгажосцю», уласціва многім работам мастака І. Таіда.

У творчых арганізацыях являецца пустым спрэчкамі аб тым, што больш шкодна: фармалізм ці натуралізм, пры гэтым забываюць, што абодва гэтыя варожыя рэалізму напрамкі жывапісу адзін другога і што мацней праўдыва тэма перажыты буржуазнага мастацтва, супраць якіх бывае асабліва барацьба.

У нас няма яшчэ мастакоў, якія вольна разумевць вытворчасць тэмы і паказваюць з аднолькавай раўнадздушнасцю халоднага рамесніцтва і машыны, і людзей тае, што тэхніка засланне жыцця чалавека. Трэба памятаць, што дасканалае класіфічнае тварэнне мастацтва заўсёды выяўляецца ў арганічным адзістве прагрэсіўных ідэй і рэалістычнай формы іх уласабоднасці.

II.
Што-ж перашкаджае новаму росквіту савецкага жывапісу? Адной з галоўных прычын недавальнасця стану выяўленчага мастацтва з'яўляецца тое, што на працягу многіх год Аргкамітэт Саюза савецкіх мастакоў, Акадэмія мастацтваў СССР дранна кіруюць творчым жыццём мастакоў.

Аргкамітэт Саюза савецкіх мастакоў на працягу пяцігоддзя год свайго існавання не толькі не выканаў уславадзенага на яго абавязку па падрыхтоўцы Усесаюзнага з'яду мастакоў, але і не стварыў нармальнай творчай атмасферы, якая садзейнічала-б разнастайнасці развіцця творчых індывідуальнасцей, якіх таго патрабуюць прычыны мастацтва сацыялістычнага рэалізму. Ідэйна-выхавальная работа з мастакамі была занушчана і нярэдка падмянілася адміністрацыяй.

Акадэмія мастацтваў на працягу сямі год з дня яе стварэння працягвае выключную маруднасць у вырашэнні пастаўленых перад ёю задач. Яна яшчэ не стала баявым навуковым цэнтрам, які садзейнічаў-бы нывульшаму ўздыму і развіццю выяўленчага мастацтва і мастацкай адукацыі.

Акадэмія не аказвае дзейнай дапамогі мастакам у творчым асабні асноў марксісцка-ленінскай эстэтыкі. Жыццёва важныя для творчай дзейнасці праблемы мастацтва не знайшлі належнага адлюстравання ў яе працах.

III.
Чаму-ж важнейшыя творчыя пытанні не стады асноўным аметам работы Аргкамітэта і Акадэміі мастацтваў? Чым вытлумачыць адсутнасць у гэтых арганізацыях сапраўды творчай абстаноўкі, якая садзейнічала-б неабходнаму ўздыму актывнасці вялікага калектыву савецкіх мастакоў? Адбываецца гэта таму, што ў Аргкамітэце і Акадэміі мастацтваў устанавіўся бюракратычны стыль кіравання, парушаны прынцыпы калегіяльнасці ў рабоце, крытыка і самакрытыка знаходзіцца ў загоне, мае месца ўзаемнае захаванне.

Сур'ёзныя недахопы ў рабоце характэрны для Маскоўскага саюза савецкіх мастакоў. Там многа бесталкавай мітусні, праўдыва свавольства і прайшла на нізкім ідэйна-тэарэтычным узроўні. Спробы ў асобных выступленнях апраўдаць фармалістычныя памылкі некаторых мастакоў не атрымалі ў ходзе дыскусій абгрунтаванай і разгорнутай крытыкі. Правадзячы творчых дыскусій неабходна шырока практыкаваць і ў далейшым, але яны патрабуюць больш сур'ёзнай і глыбокай падрыхтоўкі. Толькі смелая, прынцыпова мастацкая крытыка, не звязаная са асобай, крытыка, якая абавязвае да глыбокае веданне жыццёва і марксісцка-ленінскай эстэтыкі, можа вывесці і падтрымаць перадавое, раскрутае, дапамагчы мастакам знайсці праўдывае рашэнне ў ажыццяўленні сваёй задум. Аднак у творчых арганізацыях яшчэ дзейнічаюць асобныя крытыкі, якія ў ацэнцы твораў кіруюцца не інтарэсамі дзяржавы і народа, а групавымі і прыватнымі выгадамі. Некаторыя з такіх крытыкаў деля прыватныя адносіны сталі на шлях угодніцтва і рабалежнага перад асобнымі «аўтарытэтамі» і на ўсе лад выхваляюць іх творчасць. Такія, напрыклад, многія работы мастацтвазнаўцы М. Савольнікова. Стварэнню атмасферы ўзаемага захавання няма садзейнічае і беспрычынная пазіцыя рэдакцыі часопіса «Іскусства», у якім дранна было-б шукаць сапраўднага крытычнага разбору твораў кіруючых работнікаў Акадэміі мастацтваў і Аргкамітэта. Характэрна, што адна з работ скульптара М. Маніера з брытады мастакоў, якая атрымала розка адмоўную аценку гледачоў і друку, была пасля гэтага ўсё-ж набыта закупачнай камісіяй за значную суму грошай і накіравана ў музей.

Крытыкі і мастацтвазнаўцы насуць вялікую адказнасць перад народам за прычынна-падпору, правільную ацэнку твораў выяўленчага мастацтва і ўдзячнай парады павінны дапамагаць мастакам у развіцці іх творчасці па шляху сацыялістычнага рэалізму. Вядома, напрыклад, як многа неадарожна суму ўзніомае вакол выставкі работ скульптара С. Эрыя. А між тым крытыкі і мастацтвазнаўцы маглі-б растлумачыць і поспехі, і памылкі ў творчым шляху гэтага мастака. Яны маглі-б дапамагчы таленавітаму скульптару зразумець згубны ўплыў мадэрнісцкіх напрамкаў і падтрымаць яго імкненне стаць на шлях рэалізму.

Добра арганізаванае, аб'ектыўнае і прынцыповае абмеркаванне выстаўкі работ С. Каненкова было-б карысна для далейшага творчага развіцця гэтага самабытнага, таленавітага рускага скульптара, творчы шлях якога, як вядома, адзначаюць і супярэчлівымі шуканнямі і ўсплыямі.

За дапамогаю мастацтва і ўдзелам многіх работ мастакоў да стварэння Саюза савецкіх мастакоў і Маскоўскага саюза мастакоў прыводзіць да раз'яднання мастакоў. Асабліва недавальнасцю пастаўлена работа па выхаванню маладых мастакоў і аказанню ім творчай дапамогі.

Аргкамітэт, Акадэмія мастацтваў, Маскоўскі саюз мастакоў, які правіла, не праводзіць шырокага абмену думкамі па надзённых пытаннях, хваляючых мастацкую грамадасць. Велізарныя магчымасці для плённых дыскусій маглі даць абмеркаванні ўсесаюзнай выставак. Але гэты абмеркаванні мець фармальны характар і ніяк не садзейнічалі развіццю крытыкі. Не абмеркаваны да гэтага часу работы скульптараў і жывапісцаў, выхаваныя для новага будынка Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта, для Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі.

Цяпер, калі пісьменнікі нашай краіны ідуць да свайго Другога Усесаюзнага з'яду, асабліва важна згуртаванне творчых сіл майстроў савецкай літаратуры і мастацтва. Садружнасць пісьменнікаў і мастакоў заўсёды ўзаемаўбагачала іх творчасць. Але да гэтага часу Аргкамітэт нічога не зрабіў для ўмацавання пастаяннай творчай сувязі мастакоў з літаратарамі.

Адарваны мастакі і ад архітэктараў, з якімі і павінны збліжыцца сумесная работа на стварэнні новых архітэктурна-мастацкіх ансамбляў нашых гарадоў, пошукі мадэрнісцкага адзіства архітэктуры, скульптуры і жывапісу ва ўпрыгожанні плошчаў і паркаў, у абудаванні грамадскіх будынкаў і помнікаў.

Аргкамітэт і Акадэмія мастацтваў раўнадзусна адносіцца да халтуры і безгустоўнасці ў выбаце масавай мастацкай прадукцыі. На вачах і над алейкай некаторых абласных савязоў мастакоў капісты-халтуршчыкі грубым падлаем, у тымсячых аэмпляраў, скажваюць «Асілаў» В. Васнецова, «Раніцу ў сонным лесе» І. Шышкіна, «Восень» І. Левітана, распраўляюцца з «Паліўнічымі на прывале» В. Перова.

Выдавецтва «Мастацтва», «Савецкі мастак» і Дзяржаўнае выдавецтва выяўленчага мастацтва мала выдаюць добрых манераграфій аб мастаках, рэпрадуцый лепшых твораў жывапісу.

Выпуск мастацкіх рэпрадуцый па сутнасці бескарысны. Таму на краіне распаўсюджваецца мноства дрэнных, скажонных у фарбах рэпрадуцый, якія ствараюць напярэймае ўяўленне аб класічных узорах рэалістычнага мастацтва.

IV.
Чаму-ж важнейшыя творчыя пытанні не стады асноўным аметам работы Аргкамітэта і Акадэміі мастацтваў? Чым вытлумачыць адсутнасць у гэтых арганізацыях сапраўды творчай абстаноўкі, якая садзейнічала-б неабходнаму ўздыму актывнасці вялікага калектыву савецкіх мастакоў? Адбываецца гэта таму, што ў Аргкамітэце і Акадэміі мастацтваў устанавіўся бюракратычны стыль кіравання, парушаны прынцыпы калегіяльнасці ў рабоце, крытыка і самакрытыка знаходзіцца ў загоне, мае месца ўзаемнае захаванне.

Сур'ёзныя недахопы ў рабоце характэрны для Маскоўскага саюза савецкіх мастакоў. Там многа бесталкавай мітусні, праўдыва свавольства і прайшла на нізкім ідэйна-тэарэтычным узроўні. Спробы ў асобных выступленнях апраўдаць фармалістычныя памылкі некаторых мастакоў не атрымалі ў ходзе дыскусій абгрунтаванай і разгорнутай крытыкі. Правадзячы творчых дыскусій неабходна шырока практыкаваць і ў далейшым, але яны патрабуюць больш сур'ёзнай і глыбокай падрыхтоўкі. Толькі смелая, прынцыпова мастацкая крытыка, не звязаная са асобай, крытыка, якая абавязвае да глыбокае веданне жыццёва і марксісцка-ленінскай эстэтыкі, можа вывесці і падтрымаць перадавое, раскрутае, дапамагчы мастакам знайсці праўдывае рашэнне ў ажыццяўленні сваёй задум. Аднак у творчых арганізацыях яшчэ дзейнічаюць асобныя крытыкі, якія ў ацэнцы твораў кіруюцца не інтарэсамі дзяржавы і народа, а групавымі і прыватнымі выгадамі. Некаторыя з такіх крытыкаў деля прыватныя адносіны сталі на шлях угодніцтва і рабалежнага перад асобнымі «аўтарытэтамі» і на ўсе лад выхваляюць іх творчасць. Такія, напрыклад, многія работы мастацтвазнаўцы М. Савольнікова. Стварэнню атмасферы ўзаемага захавання няма садзейнічае і беспрычынная пазіцыя рэдакцыі часопіса «Іскусства», у якім дранна было-б шукаць сапраўднага крытычнага разбору твораў кіруючых работнікаў Акадэміі мастацтваў і Аргкамітэта. Характэрна, што адна з работ скульптара М. Маніера з брытады мастакоў, якая атрымала розка адмоўную аценку гледачоў і друку, была пасля гэтага ўсё-ж набыта закупачнай камісіяй за значную суму грошай і накіравана ў музей.

Крытыкі і мастацтвазнаўцы насуць вялікую адказнасць перад народам за прычынна-падпору, правільную ацэнку твораў выяўленчага мастацтва і ўдзячнай парады павінны дапамагаць мастакам у развіцці іх творчасці па шляху сацыялістычнага рэалізму. Вядома, напрыклад, як многа неадарожна суму ўзніомае вакол выставкі работ скульптара С. Эрыя. А між тым крытыкі і мастацтвазнаўцы маглі-б растлумачыць і поспехі, і памылкі ў творчым шляху гэтага мастака. Яны маглі-б дапамагчы таленавітаму скульптару зразумець згубны ўплыў мадэрнісцкіх напрамкаў і падтрымаць яго імкненне стаць на шлях рэалізму.

Добра арганізаванае, аб'ектыўнае і прынцыповае абмеркаванне выстаўкі работ С. Каненкова было-б карысна для далейшага творчага развіцця гэтага самабытнага, таленавітага рускага скульптара, творчы шлях якога, як вядома, адзначаюць і супярэчлівымі шуканнямі і ўсплыямі.

ка, якая абавязвае да глыбокае веданне жыццёва і марксісцка-ленінскай эстэтыкі, можа вывесці і падтрымаць перадавое, раскрутае, дапамагчы мастакам знайсці праўдывае рашэнне ў ажыццяўленні сваёй задум. Аднак у творчых арганізацыях яшчэ дзейнічаюць асобныя крытыкі, якія ў ацэнцы твораў кіруюцца не інтарэсамі дзяржавы і народа, а групавымі і прыватнымі выгадамі. Некаторыя з такіх крытыкаў деля прыватныя адносіны сталі на шлях угодніцтва і рабалежнага перад асобнымі «аўтарытэтамі» і на ўсе лад выхваляюць іх творчасць. Такія, напрыклад, многія работы мастацтвазнаўцы М. Савольнікова. Стварэнню атмасферы ўзаемага захавання няма садзейнічае і беспрычынная пазіцыя рэдакцыі часопіса «Іскусства», у якім дранна было-б шукаць сапраўднага крытычнага разбору твораў кіруючых работнікаў Акадэміі мастацтваў і Аргкамітэта. Характэрна, што адна з работ скульптара М. Маніера з брытады мастакоў, якая атрымала розка адмоўную аценку гледачоў і друку, была пасля гэтага ўсё-ж набыта закупачнай камісіяй за значную суму грошай і накіравана ў музей.

Крытыкі і мастацтвазнаўцы насуць вялікую адказнасць перад народам за прычынна-падпору, правільную ацэнку твораў выяўленчага мастацтва і ўдзячнай парады павінны дапамагаць мастакам у развіцці іх творчасці па шляху сацыялістычнага рэалізму. Вядома, напрыклад, як многа неадарожна суму ўзніомае вакол выставкі работ скульптара С. Эрыя. А між тым крытыкі і мастацтвазнаўцы маглі-б растлумачыць і поспехі, і памылкі ў творчым шляху гэтага мастака. Яны маглі-б дапамагчы таленавітаму скульптару зразумець згубны ўплыў мадэрнісцкіх напрамкаў і падтрымаць яго імкненне стаць на шлях рэалізму.

Добра арганізаванае, аб'ектыўнае і прынцыповае абмеркаванне выстаўкі работ С. Каненкова было-б карысна для далейшага творчага развіцця гэтага самабытнага, таленавітага рускага скульптара, творчы шлях якога, як вядома, адзначаюць і супярэчлівымі шуканнямі і ўсплыямі.

За адставанне выяўленчага мастацтва нясе адказнасць і Гадоўнае ўпраўленне выяўленчых мастацтваў Міністэрства культуры СССР. Яно на працягу раду год працягвала маруднасць у вырашэнні такіх неадкладных пытанняў далейшага развіцця мастацтва, як арганізацыя творчай працы мастакоў, будаўніцтва ў Маскве і ў будэйшых цэнтрах краіны паміжнікаў для арганізацыі выставак, выкананне заданняў па праектаванні і выбаце помнікаў выдатным людзям нашай Радзімы. Яшчэ часта прыходзіцца сустракацца з заганаў практычнай прычыннасці да праектавання помнікаў адных і тых-жа майстроў, якія не паспяваюць спраўдзіцца з неспаспым аб'ёмам работы, у той час, як маладыя кадры таленавітых скульптараў не прыгажваюцца да гэтай важнай творчай дзейнасці.

У свой час велізарнае значэнне для нашага мастацтва мелі тэматычныя выстаўкі «15 год РСЧА», «Індустрыя сацыялізма», «Вялікая Айчынная вайна ў творах савецкіх мастакоў». Выстаўкі гэтыя былі задзены арганізаваны і дзякуючы творчым заказам і камандзіроўкам давалі магчымае мастакам глыбей вывучаць жыццё, лазабцаць спешкі ў рабоце і ствараць змястоўныя творы мастацтва. Трэба прыаўражыць традыцыю тэматычных выставак, якія цалкам сабе апраўдалі ў гісторыі савецкага выяўленчага мастацтва.

Зараз мастакі рыхтуюцца да Усесаюзнай мастацкай выстаўкі, якая адбудзецца ў снежні гэтага года ў Маскве. На гэтую выставку павінны быць абраны сапраўды лепшыя работы майстроў савецкага мастацтва.

Найпершы абавязак нашых мастакоў — жыць інтарэсамі народа і натхнёна працаваць над стварэннем твораў такой ідэйнай насычанасці, такой мудрай праўды і такога дасканалага майстэрства, каб яны выхоўвалі і гледача палымнаю любіць да Радзімы, гордаць за наш народ і непахіненую веру ў перамогу камунізму.

Раскрываць у сваіх творах сутнасць вялікіх гістарычных падзей і дзейнасці народа, уласабодца вобразамі гераў нашага часу, узаўважыць велічыню прыгажосці пейзажаў нашай Радзімы, узаўважыць выдатныя карціны прыроды, пераўтвараемай пудоўнай працай савецкіх людзей, выхоўваць у народзе навуцце прыгожага — усё да чаго імкнецца кожны мастак-патрыёт, знаходзячы ў гэтым свай сапраўднае натхненне і радасць творчасці.

Інтарэсы развіцця мастацтва сацыялістычнага рэалізму патрабуюць яшчэ больш дэснага згуртавання ўсёга атрада савецкіх мастакоў. У адным, дружным творчым саюзе свай натхнёнай і самаадданай працы яны апраўдаць надзею народа і забеспечаць магутны росквіт савецкага выяўленчага мастацтва.

(«Правда» за 22 лістапада г. г.)

Больш патрабавальнасці

На Мінскім абласным аглядзе мастацкай самадзейнасці

Адразу-ж неабходна адзначыць, што і культуретуставоны і Абласны Дом народнай творчасці саба арганізавалі сёлетні агляд.

Мяркуючы па тых нумарах, якія былі прадэманстраваны на раённых і абласным аглядзе, не было строгага адбору рэпертуару. Нагадалася такая нездаровая з'ява, як запавычанае таннае эстраднасці, яду-далае перайманне манеры спявання вядомых эстрадных артыстаў. Удзельнікам мастацкай самадзейнасці безумоўна трэба вучыцца ў прафесійных майстроў, але зусім непаграбна сабра пераймаць.

Найбольш слаба быў прадэставлены на аглядзе драматычны жанр. А між тым мінскія прафесійныя калектывы пры жададні маглі-б дапамагчы самадзейнасці сваім шэфствам. У вобласці ёсць цікавыя самадзейныя калектывы. Узьць хоч-бы калектывы Клецкага раённага Дома культуры, які паказваў літаратурна-музычны мантаж «За пшасце народа» (пастаноўшчык Г. Пілецка). І пантаміма, і вершы, і народныя песні ў мантажы — усё гэта накіравана на раскруцце тэмы шчаслівага калгаснага жыцця. Гэты калектыв заўсёды вызначаецца цікавасцю сваіх пастановак.

Цікава, у традыцыі народных казачнікаў працягвае калгаснік Д. Шпак (Смалаявіцкі раён) беларускую народную байку «З кірмашу». Такія нумары значна пашыраюць праграму самадзейных канцэртаў і добра ўспрымаюцца гледачом.

Мала было на аглядзе аркестраў, інструментальных калектываў і іншых музэчных нумароў. З жалеечнасцю трэба адзначыць Н. Янчоўскага (Чэрвенскі раён) і Н. Давідюскага (Грэйскі раён), але і іх рэпертуар быў абмежаваны. Варта заўважыць на нашым кампазітарам над стварэннем рэпертуару для жалеікі, драмбы, гармонікаў і іншых народных інструментаў.

Паспяхова выступілі на аглядзе два духавыя аркестры з калгаса «Рассвет» Копыльскага раёна (кіраўнік Баржук).

А. ЕСАКОЎ.

На здымку: калектывы Клецкага раённага Дома культуры выконвае літаратурна-музычны мантаж «За пшасце народа».

Фота І. Салавейчыка.

Прапагандаваць мастацкую літаратуру

У нашым друку ўжо многа гаварылася аб вялікіх недахопах у справе жыццёва вуснай прапаганды беларускай савецкай мастацкай літаратуры. Гаварылася аб гэтым і на трацім з'ядзе савецкіх пісьменнікаў рэспублікі. Толькі зрухаў у гэтай важнай справе пакуль што не адбылося.

Літаратурныя вечары і іншыя формы вуснай прапаганды мастацкай літаратуры, у якіх павінны ўдзельнічаць пісьменнікі і артысты-чытальнікі, праводзяцца ў нас стыхійна і выпадкова. Нават пудоўныя творы класікаў беларускай літаратуры Янкі Купалы і Якуба Коласа вельмі рэдка гучаць на эстрадзе.

У Белдзярфлітэраміі яшчэ не арганізавана літаратурна-чытальніцкая секцыя і невядома, калі яна будзе створана. А патраба ў такой секцыі надзвычай вялікая. Нашы артысты-чытальнікі творча не аб'яднаны. Працуюць без плана і рэжысёра, без абмеркаванняў падрыхтаваных праграм. Сотні аматараў чытання — удзельнікі мастацкай самадзейнасці — не атрымалі выдатнай творчай дапамогі. Ніколі яшчэ не праводзіліся ў Мінску конкурсы прафесійных і самадзейных чытальнікаў.

Занядбана справа мастацкага чытання і ў Беларускай тэатральнай інстытуце. За ўсе гады свайго існавання там не выхавалі ніводнага чытальніка-майстра. Міністэрства культуры БССР і кіраўніцтва Тэатральнага інстытута не паклапаціліся аб тым, каб запрасіць у Мінск, хаця-б на некаторы час, скажам, вядомага прафесара Ф. Д. Фаргунатава, які ўзначальвае літаратурна-чытальніцкую справу ў Маскоўскай філармоніі і ва Усесаюзнам тэатральным таварыстве. Яго лекцыі прышлелі-б вялікую карысць не толькі студэнтам, але і ацёркам-чытальнікам нашых тэатраў. Можна было-б арганізаваць творчыя сустрэчы прафесара Фаргунатава з лепшымі чытальнікамі мастацкай самадзейнасці.

Інстытут літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР і Белдзяржвыдавства не працягваюць клопатаў аб выданні кніжак па тэхніцы і тэорыі мастацкага чытання, у якіх маюць вялікую патрабу ацёркі-чытальнікі і ўдзельнікі самадзейнасці.

Інстытут літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР і Белдзяржвыдавства не працягваюць клопатаў аб выданні кніжак па тэхніцы і тэорыі мастацкага чытання, у якіх маюць вялікую патрабу ацёркі-чытальнікі і ўдзельнікі самадзейнасці.

Новыя пастаноўкі

У тэатры імя Якуба Коласа ідзе работа над трыма новымі пастаноўкамі. Першая з бліжэйшых праём — п'еса К. Сіманова «Гісторыя аднаго каханьня». Яе ставіць галоўны рэжысёр тэатра А. Скібеўскі. Над пастаноўкай п'есы К. Трынёва «Анна Лучыніна» працуе рэжысёр Н. Лойтэр.

Тэатр прыступіў да пастаноўкі п'есы А. Арбузана «Домік на Украіне». Рэжысёр спектакля — народны артыст СССР А. Ільінскі. У галоўных ролях заняты, у асноўным, маладыя артысты тэатра.

Вечар Адама Русака

Гэтымі днямі ў Саюзе пісьменнікаў БССР адбыўся вечар, прысвечаны 50-годдзю да дня нараджэння паэта-песенніка Адама Русака. Юбіляра цёпла півелі пісьменні-

і Дзяржскага раённага Дома культуры (кіраўнік Нарко). У іх рэпертуары побач з беларускімі народнымі танцамі і песнямі ёсць і класічныя творы Чайкоўскага, Дворжака і інш., якія яны выконваюць мякка і задушаўна.

На аглядзе было паказана імя танцавальных калектываў. Харэаграфічныя гурткі са Слуцка, Нясвіжа і іншых месц вобласці — зладзіліся калектывы. У іх ёсць здольныя танцоры, але ў выкананні мала творчай думкі. Многія харэаграфічныя нумары запавычаны з прафесійнай эстрады сцэны. А хацелася-б, каб у кожным раёне шырока паказваліся і тыя танцы, якія папулярныя ў народзе, часта выконваюцца на вечарах, на вяселлях ды ў святых.

Заўважваецца рост вакальна-харавога жанра. Прыемна, што ў самадзейнасці выконваюць рускую класіку

Ул. НЯФЕД

Песа і спектакль

Беларуская народная творчасць — багатая, невычэрпаная крыніца для пісьменніка. Фальклор Беларусі мае немалую колькасць вельмі цікавых легенд. Адной з самых папулярных з'яўляецца легенда пра народнага героя Машэку.

Яркі вобраз Машэкі, драматызм падзей, сапраўдна народнасць легенды — усё гэта прыцягвала і прыцягвае ўвагу пісьменнікаў. Да гэтага часу найбольш глыбокае вырашэнне гэтай легенды атрымала ў пяме Я. Купалы «Магіла льва», а таксама ў п'есе В. Міроніча «Машэка», у свой час пастаўленай на сцэне тэатра імя Я. Купалы, дзе ў ролі Машэкі з вялікім поспехам выступіў выдатны майстар тэатра У. Крыловіч.

Ціпер напісаны яшчэ адзін твор, набуўшы на гэтай легендзе, — п'еса В. Вольскага «Машэка», пастаўленая ў тэатры імя Я. Коласа. Аўтар назваў п'есу драмай. Тэатр, відавочна, разумець недакладнасць гэтага вызначэння, назваў п'есу драматычнай легендай. Нам здаецца, што і гэта вызначэнне не адпавядае сапраўднаму духу п'есы. Справа ў тым, што вызначэння п'есы як драмы або драматычнай легенды недастаткова адно трагічнага выніку. Неабходна глыбокае псіхалагічнае распрацоўка вобразаў і драматычнай сітуацыі. Прыкладам драматычнай легенды можа служыць п'еса Н. Хікмета «Легенда аб каліфі». П'еса «Машэка» напісана ў іншым плане. Тут аўтар не імкнецца да ўскладнення характараў. Характары яго герояў простыя, як звычайна мы бачым у народных падаханнях. П'еса напісана ў плане народнай казкі. Восем чакун ляш за ўсё называе не народнай легендай. Правільнае вызначэнне жанра п'есы важна для пераканальнага спрыяння тлумачэння. А сюжэт п'есы дае падставу трактаваць яе імяна як народную легенду.

Калі ў легендзе, запісанай этнографам П. Шаймам, і ў пяме Я. Купалы Машэка паказаны адзіноччай-мелічым, дык у п'есе В. Вольскага (як, між іншым, і ў п'есе В. Міроніча) Машэка аб'ядноўвае вакол сабе прыгнечаны народ на барацьбу супраць прыгнечальніка-князя.

У пачатку п'есы паказваецца Машэка і яго сябры, якія ўдзельнічаюць у народных гуляннях пасля працоўнага дня. Але вось з'яўляецца князь са сваёй дружайн. Ён заганяе Машэку і яго сяброў у палі, а Машэка і яго сябры ў палі заганяе князя. Машэка і яго сябры ў палі заганяе князя. Машэка і яго сябры ў палі заганяе князя.

Але князь не стрываў слова. Ён напав на лагер Машэкі ў лесе і быў забіты, а яго дружна разгромлена. Ганка смуткуе аб князю. Адзінае яе жаданне — адпомсціць Машэку.

Скарэстаўшы давер Машэкі, яна атручвае яго. Народ пракалівае Ганку і скітвае яе з крутога берага ў Дняпро, а Машэку ўрачыста хавае.

Асноўны канфілікт п'есы развіваецца па тэпі барацьбы паміж Машэкам і князем, які выказнікам народных спадзяванняў, і князем, які прыгнечальнік. Гэты сацыяльны канфілікт ускладняецца асабістай драмай Машэкі, які безваротна страціў сваю каханую.

У п'есе паказана, што Машэка змагаецца супраць князя не таму, што той албраў у яго Ганку, а перш за ўсё таму, што князь прыгнечальнік. Князь і яго дружна Ганка і яго сябры ў палі заганяе князя. Машэка і яго сябры ў палі заганяе князя.

Улада збудавана аўтарам звязка канфілікту паміж Машэкам і князем. Машэка выражае вольнае і адважнае пачуццё свабоды. Князь, здзіўлены сілаю Машэкі, кідае яго служыць у сваю дружыну, але той адмаўляецца. Князь разгневаўся. У гэтай сцэне малюецца супрацьлеглы характары і погляды двух людзей — аднаго з народа — адкрытага, смелага, сумленнага, а другога — прадстаўніка пануючага класа, самадура, які прымык заганяе, фанатэрыцца сваёму ўладу.

Гэты эпізод змяняецца сцэнаю народнага гуляння, у якой ярка раскрыты характары і дух народа — яго антымям, гумар, адаровны ўзаемаадносін, любоў да працы і шчодрай прыроды, а таксама навінавіць да князя і пратэст супраць яго самадуства.

Добра, цікава, з глыбкім веданнем фальклору напісана сцэна калядак у князя. Гэты, здавалася б, самастойны фальклорны нумар з'яўляецца арганічным

працягам, развіццём дзеяння. Гэта і дае добрыя магчымасці тэатру для палаву аднаго з традыцыйных народных ігрываў.

Улада напісаны прасякнутыя народнай пазіяй дзве сцэны размовы Машэкі з сялаў, а таксама сцэна, дзе прадажны Ганцы проціпастаўлена юная дзіўчына Маланка, што гаворыць аб любові да людзей, якіх яна не пакінула б «ні ў горы, ні ў радасці, ні ў беднасці, ні ў дастатку».

Хвалючы фінал п'есы — хаўтуры на Машэку, пахаванне яго і клятвы саратнікаў Машэкі.

Вобраз Машэкі аўтару ў асноўным удаўся перш за ўсё па лініі яго сацыяльнага канфілікту. Машэка паказаны чалавекам мяккім, неспрадным, ад прыроды добрым і даверлівым, але разам з тым думным, смелым, упэўненым у тым, што адзіны гаспадар на зямлі гэта — народ, а таму і гатовым аддаць сваё жыццё за волю і шчасце народа. Другая лінія вобраза Машэкі, звязаная з яго любовімі ўзаемаадносін з Ганкай, раскрыта менш пераканальна. Але тут прычына заключаецца ў вобразе Ганкі, які, на наш погляд, патрабуе ўдаскладнення.

Істотным недахопам п'есы з'яўляецца тое, што апошні, чацвёрты акт, вельмі мала звязаны з папярэднімі падзеямі. Асноўны канфілікт п'есы закочваецца ў сутыкненні Машэкі, за сіноўю якога стаіць народ, з князем. Гэты канфілікт вычэрпана да канца трэцяга акта, калі Машэка забівае князя, знішчае яго дружыню і замак. Больш таго, тут вычырана і другая канфіліктная лінія — Машэка ратуе адмаўляецца ад Ганкі. На сутнасці, п'еса скончылася. У чацвёртым акце прад'явае актыўнасць толькі Ганка, якая задумала адпомсціць Машэку. Стварэцтва ўражанне, быццам увесь чацвёрты акт напісаны толькі дзеля таго, каб даць магчымасці Ганцы ажыццявіць яе лютую задушку. Вядома, трагічна гібель Машэкі павінна быць паказана ў п'есе. Але для гэтага неабходна было канчатковае вырашэнне асноўнага, сацыяльнага канфілікту аднесці ў чацвёрты акт.

Другім істотным недахопам п'есы з'яўляецца невялікі размах і маштаб падзей. Каб народ даў Машэку імя Льва, каб на яго магіле былі насыпаны курган, каб паміць аб героі захавалася стагоддзямі, патрэбны больш значныя заслугі. Восем чакун, калі аўтар паказвае, што чутва пра Машэку распаўсюдзілася далёка, што паўстанне Машэкі знайшло жыцьцёвы водрук і ў іншых кнігах, што да Машэкі пачаў далацца накіраваны і абаводлены люд, дык тады кожны на верыць, што такога Машэку народ ніколі не забудзе.

Троці істотны недахоп п'есы звязаны з вобразам Ганкі. Нам здаецца, што папярэдні Ганкі не ўсёды дастаткова матываваны.

Чаму Ганка забівае Машэку? Мы ведаем Ганку, як чалавек карысцівага. Яна пайшла да князя імяна таму, што ўлада і багацце былі ў яго руках. Ціпер-жа, пасля гібель князя, цэнтральнай фігурай стаў Машэка. Натуральна, што карысціва Ганка павінна, перш за ўсё, дамагчыся даверу Машэкі, а можа быць і звароту ранейшых адносін. І тады яна зноў будзе жонкай самага дужага і ўплывовага чалавека. У п'есе-ж Ганка, напераконт сваёму характару, раіцца на забойства Машэкі. Але дзеля чаго? Што знойдзе Ганка, забіўшы Машэку? Нічога, а хутчэй за ўсё ганебную смерць. Ганка з яе характарам не адважылася б на такі крок.

Нам думаецца, што не трэба з самага пачатку спынацца з выкрыццём Ганкі, не трэба адразу-ж малюваць яе аднымі чорнымі фарбамі. Адмоўныя яе асобы павінны раскрыцца паступова. Такі шлях вырашэння вобраза Ганкі будзе больш цікавым у мастацкіх адносінах.

Трэба аддаць належнае тэатру, які працягвае жыццёвую цікавасць да фальклору і гісторыі Беларусі. П'есы, якія ідуць па сцэне тэатра, — «Раскіданыя гняздо», «Несцерка», а цяпер «Машэка», — гавораць аб высакародным імкненні тэатра раскажаць глядачу аб мінулым свайго народа.

Заслугоўвае ўхвалення ўпартая, шматгадовая работа тэатра з драматургам, якая закончылася пастаўкай п'есы.

Асноўная тема спектакля ўспрымаецца як тэма паказу сілы і магутнасці беларускага народа, яго свабодалюбнасці, яго імкнення жыць самастойна, без панюў.

Рэжысёр А. Скібінскі паказаў веданне беларускай народнай творчасці, быту і характараў народа ў мінулым. Рэжысёр імкнецца данесці асноўную думку п'есы,

кармстаўчыя простымі і лакалічнымі сродкамі.

Па-народнаму цікавыя ў спектаклі сцэны гуляння моладзі, калядак у князя, ваеннага танца і адпачынку пасля перамогі над князем і, асабліва, увесь фінал спектакля, які ўключае ў сабе хаўтуры на Машэку і клятву аднадушцаў Машэкі над яго магілай. Асабліва хваляе фінал спектакля. Здаецца, што вось-вось будзе страчана пачуццё меры і ноткі гора і роспачы возьмуць верх. Але галасы саратнікаў Машэкі ўсё больш і больш мацнеюць, першая хваля гора схлынула, і глядач бачыць перад сабой людзей моцных, вольных, сабраных, гатовых да канца працягваць справу, пачатуую Машэкам.

Аднак некаторыя сцэны патрабуюць папярэджання. Так, напрыклад, пераказаная сцэна папанення князем Ганкі ў часе гуляння ў лесе. Разгневаны народ адступілае ўсяго толькі перад двума дзурнінікамі і вельмі лёгка аддае ім Ганку.

Таксама пераказаная сцэна папанення Машэкі з князем. Аб Машэку ўжо створана ўражанне, як аб чалавеку незвычайнай сілы, які лёгка можа перамагчы дзесяцерах. Але вось мы бачым, як Машэка даволі доўга б'ецца з князем, які не вызначаецца сілай, і ледзь перамагае яго. У гэтую сцэну павінны быць унесены аўтарскія і рэжысёрскія папраўкі.

Неваранна праводзіцца сцэна народнай расправы з Ганкай. У самым фінале не скарэстаўваюцца светлыя магчымасці, дзе, на задуме аўтара, у часе п'есы маштаўца павінна наступіць святланне, узмохціцца сонца, якое праказвае людзям шчасце.

Роллю Машэкі выконвае А. Шапег. Акцёр дастаткова пераканальны як у лірычных сцэнах з Ганкай, так і ў сцэнах, што паказваюць актыўную барацьбу Машэкі супраць князя і яго паслугачоў. Паказваюцца рысы прыроднага дабрадушна, даверліваці, чысціні гэтага чалавека з народа, раскрываюцца яго навастаныя пачуцці да ворагаў і цвёрдасць у дасягненні мэты. Відавочна, што далейшае ўдасканаленне вобраза павінна ісці па лініі надання яму большай эпічнасці, значнасці яго поспехаў — вядома, не ў вонкавым, а ва ўнутраным прад'яўленні.

У ролі старога Рабіны П. Саргейчык праявіў глыбокае разуменне характараў народнага вобраза і ўменне выказаць даносіць яго да глядача. У выкананні Саргейчыка Рабіна — чалавек мяккі, сардэчны, чуйны ў дачыненні да таварышаў, але вельмі ў сваёй нянавісці да прыгнечальнікаў.

Н. Яромска мае ўсе магчымасці для выканання ролі першага памочніка Машэкі — Багдана, чалавека, які глыбока ўсведае свае санс барышчы, часам стрымлівае гарагача Машэку ад непрадуманых учынкаў. Аднак акцёр робіць вобраз прэмерна сухім і суровым, у чым няма ніякай неабходнасці.

Цікавы вобраз чыстага, светлага і лепасроднага да наўнасці Сымонкі створаны Ф. Шмакавым. Аднак, захапляючыся камядзіннымі рысамі вобраза, акцёр перайгрывае і часам ператварае яго ў простага дзівака.

Удалае выстужэнне маладых артыстаў Г. Арловай у ролі Маланкі і І. Мельдзюковай у ролі Любі. Лёгка, імліва, заўсёды жанірадавая і выслая — такой запамінаецца Маланка. Характар Любі адразніваецца ўдумлівасцю, скандэнтраванасцю. Добра, з сапраўдным драматызмам артыстка праводзіць сцэну аплаквання Машэкі.

Вобраз князя ў выкананні С. Скальскага стане больш пераканальным, калі акцёр яшчэ раскрыве палымінасць яго натуры, што часткова дапамагло яму так лёгка заваяваць сэрца Ганкі.

Рэжысёру трэба ўмацаваць групу князя, яго дружныкаў, што вельмі важна для больш вострага вырашэння тэмы барацьбы двух сацыяльных груп.

З. Капацелька, якая выконвае роллю Ганкі, стварае яркі вобраз гордай, карысцівай дзіўчыны, для якой багацце і раскоша вышэй за чысць і любоў да роднага бацькі. Аднак недахопы вобраза ў п'есе, пра які мы ўжо гаварылі, даюць сабе адчуваць і ў спектаклі.

Дэкарацыйнае афармленне спектакля (мастак В. Кнобляк) пераказанна стварае адчуванне старажытнасці, а таксама прыгажосці і багаці беларускай прыроды з яе дрымучымі лясамі і шырокімі прасторами.

Музыка да спектакля, напісаная Я. Маркевічам, у асноўным пабудавана на народных мелодыях. Яна арганічна падзеям, прасякнута драматызмам, дапамагае больш глыбокаму ўспрыманню спектакля.

Узнагароджаны некалькімі граматамі, не раз атрымліваў каштоўныя падарункі, падзякі.

У 1952 годзе ў жывіцы хору адбылася своеасабліва, важная для яго падзея. Для кіраўніцтва хорам быў запрошаны выдатны Навіцкіга перадумліва імя Якуба Коласа, самадзейны кампазітар Павел Нікалавіч Касач. Сваёй творчай і выхавальна-арганізацыйнай работай П. Касач значна ажыўляе дзейнасць харовага калектыву. Рэпертуар хору папоўніўся новымі беларускімі песнямі, а таксама яго ўласнымі песнямі «Зацілі пералежкі», «Ціхоня» і іншымі.

За гэты час хор прайшоў вялікі творчы вынік. Лявоначны хор выступаў не толькі ў сваім калгасе імя Першага мая, але і ў рэспубліканскім, і ў многіх калгасах раёна. У 1951 годзе на раённым аглядзе мастацкай самадзейнасці гэты калектыў заняў першае месца. Такім-жа поспехам ён карыстаўся і на абласным аглядзе. Хор

І. ТАРТУСЬКІ.

Мастацтва вялікага кітайскага народа

Канцэрты ансамбля песні і танца Народна-вызваленчай арміі Кітая

Артсты ансамбля выконваюць танцы «Армейскі барабан» і «Збор чаю і лоўля матылькоў».

Фото І. Салавейчыка.

20 і 21 лістапада ў Мінскім акруговым Доме афіцэраў адбыліся канцэрты ансамбля песні і танца Народна-вызваленчай арміі Кітая. У вялікай і ронастайнай праграме канцэртаў прынялі ўдзел аб'яднаны хор і аркестр ансамбля, танцавальная група, жаночы хор і салісты-спевакі. Канцэрты напамілі нашых слухачоў у азорамі самабытнага народнага і прафесійнага музычнага мастацтва вялікага народа Кітая.

Кітайскі народ кляпатыва захоўваў на працягу больш чым двух тысячгадоў традыцыі свайго народна-песеннага мастацтва. У барацьбе за сваё вызваленне ім створана шмат рэвалюцыйных песень, а пасля перамогі народнай рэвалюцыі песеннае мастацтва атрымала сапраўды масавае развіццё. Вялікую роллю ў гэтым развіцці адыграла герцічная Народна-вызваленчая армія. Яшчэ ў перыяд вызваленчай вайны ўсёды, куды-б яны прыходзіла армія, гукалі песні, якія заклікалі народ да барацьбы, умацоўвалі яго волю да перамогі.

У нашы дні ў Кітайскай Народнай Рэспубліцы на прамысловых прадпрыемствах, у навуковых установах, армейскіх часцях створаны народныя хоры. Лепшыя харавыя калектывы выступаюць на аглядах і фестывальных песні, якія наладжваюцца рабочымі клубамі і палацамі культуры. Дзсяткі тысяч чалавек прымаюць удзел у гэтых святах, дзе гукаць песні, што ўсаляваюць гарачую працу кітайскага народа. Многія з гэтых песень былі выкананы харавой групай ансамбля Народна-вызваленчай арміі.

Трэба адзначыць вялікую прафесійную спецыяльна, высокую харавую культуру ансамбля. Хор — як аб'яднаны, так і жаночы — гуцьця стройная, дыяцыя і інтанацыя яго бездаровны, півансіроўка і ронастайнасць адценняў гучання надаюць творам сапраўдную прыбавнасць. Адчуваецца вялікая работа, праведзеная з хорам (дырэктары — Фан-Жынь і Ху Ла-фун), любоў да песні артыстаў ансамбля, гудзіць якіх упрыгожаны баявымі ўзнагародамі.

Аркестр, які акампаніруе хор, складаецца з інструментаў еўрапейскага сімфанічнага аркестра (значная група смычковых і струнных, духавыя і ударныя) і кітайскіх нацыянальных інструментаў, што надаюць гучання аркестра асабліва калярыт. З выкананых хорам твораў хопца адзначыць марш Народна-вызваленчай арміі Кітая кампазітара Жэнь Лыч-чэнь і песню «Герой пераадолеў раку Дэху» кампазітара Ло Цзун-сянь і Шы Дэ-міт. Апошні твор ўсаляўе герцічныя падзвігі Народна-вызваленчай арміі. Яго можна назваць вельмі кітайскай кантатай, бо свабоднае чараванне эпізодаў у выкананні салістаў з выступленнямі асобных груп хору і ўсяго ансамбля стварае прыгожы малюнак, які раскрывае перад слухачамі старонкі нядулінага мінулага — баявыя падзвігі арміі ў вызваленчай вайне.

З надкупляючай шчырацю і зладжанасцю гучання выступала жаночая група ан-

самбля. Яна выканала цудоўную па свежасці карэйскую «Песню аб вясне» кампазітара Лі Мян-сяня, а таксама напоўненую вельмі ўздзімам песню «Няхай жыве Мао Цзэ-дун».

Апрача апрацовак народных песень і песень кітайскіх кампазітараў хор выканаў рад твораў савецкіх кампазітараў (на рускай мове), а таксама польскую народную песню «Рака Вісла». Праграма канцэрта пачалася выкананнем песні Мурадзі «Партыя — наш рулява», жаночая група выканала песню Захарова «І хто яго знае», саліста хора Лі Шу-ньінь праспяваў «Ой, цвіце каліна» Дунаеўскага, а ў пачатку другога аддзялення канцэрта ўвесь ансамбль з вялікім ўздзімам выканаў шырока вядомую песню Мурадзі «Маскна—Ленін».

У выкананні ўсіх гэтых твораў артысты хору і яго салісты выявілі тонкае прапінненне ў стыль і характар савецкай песні. Наны цудоўныя песні, якія спяваюць працоўныя ўсяго свету, білізі і аразумелыя кітайскаму народу. Трэба адзначыць плавны ўплыў савецкай песні на некаторыя творы кітайскіх кампазітараў, якія былі выкананы хорам.

Асаблівае ўражанне зрабіла танцавальная група ансамбля (кіраўнік Ху Го-чэнь). Давалдасць і ўгоднасць рухаў, надзвычайная трэпёрка цела, пластыка, сапраўдная віртуознасць у выкананні ронахарактарных танцаў уразілі глядачоў. І тут, як і ва ўсім, відца высокая, самабытная нацыянальная культура.

У праграме канцэртаў значнае месца займала народнае музычнае мастацтва розных нацыянальнасцей Кітая. Танцавальная група ансамбля паказала танец «Вяселле нацыянальнасці Мяо» — малуціны бытавы абразок вясельнага абраду. Гэты танец, поўны грацыі і гумару, сведчыць аб уважлівых, чуйных і кляпатыных адносінх да культуры розных нацыянальнасцей з боку кітайскага народа. У другім аддзяленні канцэртаў танцавальная група выканала агісты, імлівы танец «Тыбейскія кавалерысты» — абразок

трэпёркі байцоў тыбейскага кавалерыйскага атрада, напоўнены адвагай, спрытнасцю і сілай.

Танец «Армейскі барабан», які паказаў мужчына танцавальная група, адлюстроўвае рад эпізодаў адпачынку Народна-вызваленчай арміі.

Віртуознае майстэрства прадэманстраваў саліст танцавальнай групы Зохара ў класічным уйгурскім танцы прывіліці Сінцзян — «Танец з жалезным калёдам».

Іркім кантрастам, імлівым тэмпераментным танцам мужчыні з'явіўся поўны непаўторнай эграбінасці танец дзюачу — «Збор чаю і лоўля матылькоў», народны кітайскі танец, які перадае радасную працу ў вызваленчай краіне. Рухі танцоўшчыні былі настолькі натуральныя, праўдзінныя, грацыёсныя, што глядачу здавалася, быццам ён з'яўляецца сведкам сапраўднай працы, якую артысты ансамбля перадавалі ў нахміным танцы.

Поспеху выступлення танцавальнай групы ў невялікай ступені спрымаў касцюм і рэкізвіт яе ўдзельнікаў. Малюціны касцюмы розных нацыянальнасцей Кітая захапляюць сваёй прыгажосцю, нацыянальнымі арнамантам мастацкай вышыўкі, іркім і радаснай гамай афарбаваных шаўных і акасітных матэрыяў, а таксама сярэбарыстай і залатоў парчы. З касцюмамі гарманіраваў і рэкізвіт — мячы, барабаны, спежкі і сцягі, вееры, кашалочкі. Трэба сказаць, што ў руках танцоўраў гэтыя рэчы жывуць, ствараюць святочны фон, які яшчэ больш надкрэслівае пластычны і чароўны малюнак саміх танцаў.

У заключэнне праграмы была выканана класічная кітайская опера «Дар машпаў з давае зброю ў палацы цара дракона», у аснову сюжэта якой палядзена старажытная кітайская легенда. У гэтай оперы няма вакальных партый — ёсць моўны дыялог дзюэчых асоб, суправаджэне ансамбля кітайскіх нацыянальных інструментаў і надзвычайна павольна віртуозна лёгкасці акрабачка ўсіх удзельнікаў оперы. Іркім касцюмы, маскі ў танцавальнай оперы, надзвычайна выразныя імлічыныя рухі спрыяюць раскрыццю сюжэта народнай легенды.

Шкада, што нашы кітайскія белары праблілі ў Мінску вельмі наддоўга.

Тыя, каму ўдалося быць на канцэртах ансамбля, з выключнай цепеній вівалі яго цудоўных артыстаў. Канцэрты ператварыліся ў хвалючую демонстрацыю любові і дружбы савецкага і кітайскага народаў.

Н. АРЛОУ,
кампілет
мастацтвазнаўчы
навук.

Артсты Беларускага народнага хору вітаюць кітайскіх сяброў.

Мікаэл НАЛБАНДЗЯН

Два вершы

Свабода

Калі ўдыхнуў свабоды бог
Мне ў грудзі сілу чалавека
І лешчанам стварэнню даў,
Як дар, усе пакую века,
Я, немаўдзінак, часам тым,
Яшчэ не ўведаўшы нягоды,
Далоні кволям арасцёр
Да прывіда свабоды.

Калі ў каласы па начах
Не спаў, малы, я ў душной хаце,
І горка плакаў і крычаў,
Пакуль не ўстане з ложка маі
І не разважа рук слабых,
Адчуўшы ласку і лагуду,
Мо' ўжо тады я ўсёй душой
Пачаў любіць свабоду.

Калі я немасні сваёй
Пазбавіўся і стаў на ногі,
І панаяліся усе
З мяне, картавага, малага,
Я «маці», «бацька» не скажаў,
Як змяч усім справядзе прырода,
Не, я прамовіў перш за ўсё
Адно, адно: «Свабода».

«Свабода» — лёс наканаваў
І замытаў імліла:
«Свабоды война-байцом
Ты хочаш стаць?» А хопіць сілы?
Цяжкі, цярпны шлях таго,
Хто к ёй ідзе заўсёды,
Свет вузкі, цесны для яго,
Для война свабоды.

«Свабода» — усклікаю я:
«Хай грывне гром над галавою,
—

Мінула 125 год з дня нараджэння вялікага армянскага рэвалюцыйнага дэмакрата, публіцыста, паэта і вучонага Мікаэла Налбандзяна.
Друкем вершы Мікаэла Налбандзяна ў перакладзе паэта Міхаса Калачанскага.

Не страшна быць мне пад агнём!
Хай лёс спрачаецца са мною,
Хай карай, шыбельнай пятлэй,
Ганейным слупам скончу годы,
— Я не пакіну клікаць, пець
І паўтараць: «Свабода!»

Маленства непаўторна, як сон,
Дні праліцелі лёгкай чарадой.
О, светлыя, о, радасныя дні,
Вы вясень пракаціліся вадой!

Маленства бестурботнасць, прастату
Змылілі веды; строгім нораў стаў.
Я разважанам прысвочіў свой час,
Ні хілі не пакінуў для забаў.

Адчуў глыбока, што баліць душа:
Народа лёс крануў яе да дна...
Таму ўраўнуў мне ліру Апалон,
Каб пагазіла гэты боль яна.

Ды толькі дзе там! Струны ліры той
Ад дотыку маіх дрэготных рук
Тужліва завывае; скальхнуў
Мае пачуцці Іх самотны гук.

Пакуль пакуюць душа і свет,
Пакуль народ у рабстве будзе жыць.
Куды-ж маленства, ты пайшоў? Куды
Скавалася, махнуўшым мне крылом?
Я той парой такім свабодным быў,
Сябе ўваўляў

Майстар пейзажу

Да 70-годдзя з дня нараджэння Ул. Н. Кудрэвіча

Цяц дзясцігоддзяў свайго жыцця аддаў Уладзімір Нікалавіч Кудрэвіч мастацтву. Яго творчы шлях быў пачынаўся шляхам мастака-рэаліста, мастака-патрыста.

Аб тых поспехах, якіх дасягнуў Кудрэвіч у жанры пейзажнага жывапісу, сведчыць на даўня адкрытая ў залах Дзяржаўнай карцічнай галерэі БССР юбілейная выстаўка яго твораў.

Пейзажы, экспанаваныя на выстаўцы, вылучаюцца закончанасцю пінсма, выразнасцю кампазіцыйнага ладу, сведчаць аб той вялікай працы, якую ўкладзе аўтар у кожны новы твор. У мастака няма выпадковых удач, усе поспехі яго — вынік сумленнага адносіна да сваёй творчасці.

На жаль, мы не маем магчымасці мець больш поўнае ўяўленне аб творчасці мастака да Вялікай Айчыннай вайны. На выстаўцы прадстаўлены толькі тры работы ранняга перыяду «Раніца на Сожы» (1909 г.), «Зімовы вечар» (1916 г.) і «Варожы» (1924 г.). Мяркуючы на гэтых работах, мастак знаходзіўся пад некаторым уплывам тагачасных рэалістычных пінсванняў. У далейшай сваёй творчасці Ул. Кудрэвіч усвядоміў, што заапінае захваленне энэміям баякам жывапісных прыёмаў прыводзіць да аб'яднання ідэяльнага зместу твораў. Паступова больш моцнай становіцца сувязь яго творчасці з мастацтвам класічна рускага рэалістычнага жывапісу, больш насяляюцца і настойліва асвойвае ён прыёмы сацыялістычнага рэалізму.

У гады Вялікай Айчыннай вайны мастак стварае такія карціны, як «На раце Том», «Сталеніцкія і коксавыя заводы», «Світанне», «На дарогах вайны».

Праглядваючы выстаўку, пераканаваны ў імкненні мастака стварыць пейзаж-карціну, твор, які раскрывае быццё і непаўторную прыгажосць прыроды нашай Радзімы. Тут і ціхіх пералесці, серабрыстая вясновае далечыні, спакойныя ракі і азёры, святло зімовых дзевяці, стройныя ствалы соснаў і бярозы, густыя фарбы палламенчай вясні! І які-о матыў ні пісаў Ул. Кудрэвіч, якім-бы ён ні быў інтымным у сваёй творчасці, усюды адчуваецца прысутнасць чалавеча-пераўтваральніка. Адным з моцных бакоў творчасці

Дзі мастака з'яўляецца ўменне ва ўсіх дэталіх карціны адлюстроўваць стан прыроды.

Да ліку такіх работ адносіцца вялікая палатна «Жыта», напісаная з майстарствам і вялікай любоўю да багатай Савецкай прыроды, насычанасцю колераў вызначна пейзаж «Лес у Сялянцы».

На выстаўцы экспанавана шмат намалюваных выкананых аздаў — «Захад», «Пейзаж», «Зіма» і многія іншыя, якія вельмі пераканальна перадаюць стан і прыгажосць прыроды.

Немалава значна калі карціны «Возера Палік». Захапіла пудоўна напісаная шырыня возера, на якім рыхтуюць да сілаву палы. Мастак здолеў стварыць эмацыянальна пасычаную карціну.

Аб уважлівым вывучэнні прыроды сведчыць вялікі пейзаж-карціна «Лясныя масівы», якая раскрывае багацце і прыгажосць беларускіх лясоў. Добрае ўражанне аб гэтай карціне некалькі знімае тое, што выразна выпісаны ствалы дрэваў і дарога.

Значна большае майстарства выявілася ў невялікіх пейзажах «Пачатак вясні». Тут мастак удада перадаў абуджэнне прыроды, першыя маладыя парасткі лясу. Пейзаж насычаны паветрам, у ім перададзены прастора, назія абуджэння.

Нама патрэбы перапісваць іншыя добрыя работы мастака, іх на выстаўцы многа.

У асобе Кудрэвіча мы маем мастака, творчасць якога з'яўляецца значным укладам у выяўленчае мастацтва нашай рэспублікі.

В. ЖДАН.

Памяці Кузьмы Чорнага

На радзіме пісьменніка

Вечар у Мінску

Імя выдатнага празаіка Кузьмы Чорнага абдружана глыбокай любоўю і пашанай беларускага народа. Грамадскасць нашай рэспублікі шырока адзначала дзевяці гадавіну з дня смерці пісьменніка.

На радзіме К. Чорнага, у мястэчку Цімковічы Копыльскага раёна, адбыўся вечар, прысвечаны яго жыццю і творчасці. З докладам выступіў крытык С. Майхровіч. Успамінаючы аб пісьменніку падзяліліся М. Луцкі, Я. Брыль, В. Вітка, каласнікі М. Андруковіч і О. Шуціна. У вечары прынялі ўдзел сястра пісьменніка Марыя Карлаўна і яго дачка Р. Рамановская.

Вечар памяці К. Чорнага праведзены таксама ў Капылі.

Драмгурток школы імя Кузьмы Чорнага паказаў спектакль па п'есе «Грынка».

Учора ў памяшканні тэатра імя Я. Купалы адбыўся агульнаградскі літаратурны вечар, прысвечаны дзевяці гадавіне з дня смерці Кузьмы Чорнага.

Вечар адкрыўся ўступным словам К. Крапіва. Доклад аб жыцці і творчасці пісьменніка зрабіў В. Вітка. З успамінамі аб К. Чорным выступілі П. Глебкі, М. Луцкі, І. Мележ.

Удзелнікі вечара прагледзелі спектакль па п'есе М. Горкага «Апошнія», перакладзенай на беларускую мову К. Чорным.

22 лістапада беларускі пісьменнік ўсклаў вянок на магілу Кузьмы Чорнага, пахаванага на вайнных могілках у Мінску.

НАШ КАЛЯНДАР

А. Рубінштэйн

125 год таму нарадзіўся адзін з выдатных музыкантаў Расіі Антон Грыгор'евіч Рубінштэйн. Таленавіты кампазітар і вядомы піяніст, дудовы дырыжор і педагог, ён сваёй шматграннай дзейнасцю садзейнічаў развіццю і росквіту айчынай музычнай культуры.

Нарадзіўся кампазітар 28 лістапада 1829 года на поўдні Расіі. Яго музыкальнае здольнасці праявіліся вельмі рана. У дзевяцігадовым узросце ён выступаў на канцэртах у Расіі і за граніцай.

Мастацкія погляды маладога музыканта фармаваліся ў той перыяд, калі руская нацыянальная музычная школа знаходзілася пад добратворным уплывам перададзенай дэмакратычных ідэй. Ва ўсіх галінах музычнага жывапісу Пецярбурга і Масквы праводзілася ўнарта барацьба за народнасць і рэалізм у музыцы, супраць панавання чужаземшчыны.

Рубінштэйн быў энэргічным і смелым дзеячом музычнай асветы і адукацыі ў Расіі. У сваім артыкуле «Аб музыцы ў Расіі» ён даказаў неабходнасць шырокай музычнай асветы. Ён выступаў супраць няварожых, дэлецічных адносінаў да музыкі, ставіў пытанне аб адрыцці кансерваторыі, якая павіна выхоўваць рускіх музыкантаў-артыстаў.

Шмат зрабіў Рубінштэйн для ўдому айчынай музычнай культуры. Ён быў ініцыятарам, арганізатарам, дырэктарам і педагогам першай у Расіі Пецярбургскай кансерваторыі, адкрытай у 1862 годзе. Нарэшце, ён быў настаўнікам Чайкоўскага — найвышэйшага гоні рускага музычнага мастацтва.

Вялікае выхавальнае значэнне мелі яго вядомыя «літаратурныя канцэрты», у якіх

ён дэманстраваў студэнтам кансерваторыі гісторыю фартэпійнай музыкі ад 16-га стагоддзя да свайго часу. Валодаючы феноменальнай памяццю, Рубінштэйн у гэтых канцэртах іграў усё фугі Баха, санаты Гайдна, Моцарта, Бетховена, творы Шанэна, Шуберта, Шумана, Мендэльсона, Ліста і іншых. У гэтых канцэртах упершыню на высокім мастацкім узроўні прагучалі творы вялікіх рускіх кампазітараў Глінкі, Даргамыжскага, Балакірава, Рымскага-Корсакава, Чайкоўскага, Ядэва і іншых.

З любоўю ставіўся вялікі піяніст да Шанэна, да яго геніяльных твораў. У адным са сваіх выступленняў на канцэрце ён назваў Шанэна «душой фартэпійна», разумеючы пад гэтым глыбока хвалявуючую музыку нацыянальнага польскага кампазітара.

Сучаснікі высока цанілі выканаўчае майстарства Рубінштэйна і ставілі яго ў рады лепшых сусветных піяністаў. Ён сапраўды валодаў віртуознай тэхнікай, усімі тэхнічнымі сродкамі інструмента. Слухачоў здзіўляла выключная сіла інтэрпрэтацыі, глыбокая і натхнёная трактоўка аўтарскай задумкі.

Пры ўсёй індывідуальнай спеасабілівасці ігры, Рубінштэйн рашуча пратэставаў супраць усялякага самавольства ў трактоўцы вялікіх класікаў. Такі падыход даваў яму пераканальна раскрываць асабілівасць розных мастацкіх стыляў. Выдатны піяніст многа канцэртаваў па Расіі. Ён пабыў не толькі ў буйных гарадах, але і ў многіх глухих кутках краіны.

Рубінштэйн быў не толькі геніяльным выканаўцам-піяністам, але і выдатным дырэктарам. На працягу доўгага часу на

Творчыя поспехі польскага кіно

З 22-га па 28-е лістапада Міністэрства культуры ССРП праводзіла ў Маскве, Ленінградзе, Львове, а таксама ў сталіцах савянскіх рэспублік кінафестываль польскіх фільмаў. У гэты час на нашых экранах дэманстраваліся карціны — «Варшаўская прэм'ера», «Юнацтва Шанэна», кінакамеда «Мой скарб» і «Справа, якую трэба ўладваць», прыгодніцкі фільм «Чортава цясніна» і кінааповесць вясенных гадоў «Начны выбух». Апрача таго, у дні фестывалю наш глядач пазнаёміўся з трыма новымі творами — дакументальным фільмам «Варшава», каліграфічным кінакамедіяй «Вышадка на Марыенштаце» (рэжысёр Л. Бучкоўскі) і фільмам «Дарога жыцця» («Я шукаў праўду» — рэжысёр Е. Кавалеровіч), які атрымаў сёлета на васьмым Міжнародным кінафестывале ў Карлавах Варах (Чэхаславакія) разам з індыйскай карцінай «Два бігі зямлі» прэмію «Барацьба за сацыялістычны прагрэс». Усе гэтыя фільмы гавораць аб значным росце кінавытворчасці Польскай Народнай Рэспублікі.

Да вайны мы не бачылі польскіх фільмаў. Іх у краіне выкарыстоўвалі вельмі мала, а тым карціны, якія выходзілі на экраны Польшчы, не ўдзялілі асаблівай цікавасці.

У Польшчы існавалі свае кіностудыі, якія выпускалі штотод на экраны краіны дзевяці фільмаў. Але ўсе яны былі створаны на шаблонна Галівуда і французскага парнаграфічнага рэвію. Сапраўдны росквіт польскага кіно пачаўся з дня вызвалення Польшчы ад фашысцкіх захопнікаў.

Вялікі разбураны польскай кінематографіі прычыніла вайна. Кіностудыі, якія знаходзіліся ў Варшаве, былі поўнасцю знішчаны. З 750 даваенных кіноапаратаў уцалела менш сотні. Не было творчых работнікаў, якія хутка наладзілі-б вытворчасць кінофільмаў.

У лістападзе 1945 года польскі ўрад прыняў заставу аб арганізацыі вытворчасці нацыянальных фільмаў. У горадзе Лодзі, пры брацкай дапамозе Савецкага Саюза, выраста вялікая кіностудыя «Фільм польскі». На базе гэтай студыі была арганізавана Вышэйшая дзяржаўная школа, у якой выхоўваліся творчыя работнікі маладога кіно.

Першым польскім мастацкім фільмам, які аб'явіўся першым на савянскім экране, была карціна рэжысёра Ванды Якубоўскай «Апошні этап» («Осеннік»). Ванда Якубоўскай і сцэнарыстка карціны Г. Шнейдар самі з'яўляліся вязнямі гэтага лагеру смерці. Таму ў поўным трагізма фільм аб Освенціме нама ніводнага надуманага або вымысленага кадра.

Буйнай вехай у развіцці польскага кіно з'явіўся першы з'езд кіноработнікаў у Варшаве ў лістападзе 1949 года. Ён падаў вынікі дасягненняў маладой кінематографіі і наметіў новыя шляхі развіцця. З'езд заклікаў работнікаў польскага кіно смелай звартацца да жыцця, стварыць фільмы, у якіх знайшоў-б адлюстраванне ўсё гэта новае, што нарадзілася ў

Польшчы пасля вызвалення краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Першымі на заклік адгукнуліся дакументалісты. Іх фільмы аб новабудовах, аб тых вялікіх зменах, што адбыліся ў польскіх гарадах і вёсках, аб высакародным росквіце народнага мастацтва набылі шырокую вядомасць як у польскага, так і ў замежнага глядача.

Узрос выпуск і мастацкіх кінакарцін. У строй уступілі новыя здымачныя павільёны, адкрыліся студыі навукова-папулярных, дакументальна-хронікальных і вучэбных фільмаў, якія заняліся вытворчасцю кінофільмаў для рабочых гурткоў, школ і вышэйшых навуковых устаноў. У гэтыя ж гады нарадзіліся і каларовае кіно.

Міжнародныя кінафестывалі, якія праходзілі ў Канах, Венецыі, Марыянскіх Лазнях і Карлавах Варах, а таксама сістэматычна фестывальныя прагляды, што праводзіцца ў Савецкім Саюзе, красамоўна гавораць аб вялікіх зрухах, якія адбыліся ў польскім кіно за апошнія гады. На чацвёртым Міжнародным кінафестывале ў Марыянскіх Лазнях (Чэхаславакія) прэмію за лепшы кароткаметражны фільм атрымала карціна «Новы вёска».

На міжнародных фестывальных адзначаліся такія значныя творы польскай кінематографіі, як мастацкі фільм «За намі пойдзе другія», «Першы дні», «Варшаўская прэм'ера», «Непакораны горад», «Пуда м млына», «Юнацтва Шанэна», «Яцэчка з вуліцы Барскай», а таксама дакументальныя карціны «Мір перамога на ўсім свеце», «Чыстахоў», «Мост», «Варшава» і іншыя.

Сёлета было два Міжнародныя фестывалі — у Канах і ў Карлавах Варах. Польскія кінематографісты таксама прымалі ў іх удзел. Унагароджаныя на гэтых фестывальных карціны дзяржавы дэманструюцца на экраннах Савецкага Саюза.

Кінофільм «Дарога жыцця» («Я шукаў праўду») з'яўляецца экранізацыяй першай часткі рамана пісьменніка Ігара Неверта «Успаміны пра фабрыку «Цяглова»». Дзеянне фільма разгортваецца ў даваеннай буржуазнай Польшчы. Карціна расказвае аб складаным жыццёвым шляху простага рабочага, аб станаўленні яго характара і рэсцы рэвалюцыйнай свядомасці.

Музычная кінакамеда «Вышадка на Марыенштаце» (рэжысёр Л. Бучкоўскі) расказвае аб удзеле польскай моладзі ў адраджэнні сваёй сталіцы.

У новай камедыі вельмі многа вострых палажэнняў, сітуацый і цёплага гумару. Аднак аўтары фільма не ставяць сваёй задачай толькі смяцьці глядача. У іх творы на першым месцы праца людзей, вясёлая і радасная, як само жыццё.

Кінафестываль паказаў, што работнікі польскага кіно могуць стварыць добрыя і цікавыя фільмы, бізнікі і зразумелыя народнаму. Фестываль будзе садзейнічаць далейшаму ўмацаванню дружбы паміж нашымі народамі.

Я. ВЫСОКІ.

Сельскі лекторы

Некалькі год працуе Падгалецкі сельскі лекторы. Членамі лекторыя з'яўляюцца настаўнікі, аграномы, медыцынскія работнікі, старшынкі калгасаў.

Лекцыі чытаюцца па плану. Вялікім поспехам у слухачоў карыстаецца цыкл лекцый, прысвечаных прапагандзе навукова-агрэсічных ведаў.

Лекцыі на гістарычныя, літаратурныя і іншыя тэмы абуджаюць у насельніцтва цікавасць да ведаў, да павышэння свайго культурнага ўзроўня. Прыкметна павялічылася колькасць чытачоў бібліятэкі. Цяпер

яе паслугамі карыстаецца больш 400 чалавек.

Члены лекторыя змагаюцца за павышэнне якасці лекцый. Гатовы канспект абмяркоўваюцца на агульным сходзе лектараў. Тут-жа падбіраюцца табліцы, схемы, ілюстрацыі для лекцый.

У гэтым годзе члены лекторыя прыгатавалі 96 лекцый і дакладаў. У гэтым вялікая заслуга кіраўніка лекторыя, дырэктара сямігадовай школы тав. Макдзінскі.

Г. СІКОРЫН,
загадчык Шкоўскага раённага аддзела культуры.

Культура Народнай Манголіі

Манголія ў мінулым — адна з найбольш адсталых каланіяльных краін Усходу, у якой беспарадна эксплуатаваўся працоўны народ і сваімі фэадаламі, і замежнымі каланізатарамі, і ламаіскай царквой. Народ жыў у беднасці і галечы. Манголію называлі краінай судальнай неспіемнасці. У такой вялікай краіне працавала толькі адна школа, у якой займалася 50 дзяцей мясцовых багачоў. Просты народ быў неспіемны. Але затое ў Манголіі было звыш 700 манастыроў.

Народная Манголія — дзецішка Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Прыклад працоўных Савецкага Саюза натхніў мангольскі народ змагацца за сваё вызваленне. У 1921 годзе адбылася народная рэвалюцыя. На чале нацыянальна-вызваленчага руху стала Мангольская народна-рэвалюцыйная партыя. 26 лістапада 1924 года Вялікі Народны Хурал — з'езд народных прадстаўнікоў — абвясціў утварэнне Мангольскай Народнай Рэспублікі.

Упершыню за імятэрыю гісторыю мангольскі народ стварыў сваю незалежную дзяржаву. За трыццаць год народнай улады ў краіне адбыліся непаўнавальны змены. З'явіліся новыя сучасныя фабрыкі і заводы, шасейныя і чыгуначныя дарогі, школы і бальніцы, якіх у дарэвалюцыйнай Манголіі не было. Будаваць новую дзяржаву дапамагалі і дапамагае мангольскаму народу Савецкі Саюз.

Але бадай самыя вялікія змены адбыліся ў культурным жыцці краіны. За гады народнай улады ў Манголіі амаль поўнасцю ліквідавана неспіемнасць. Цяпер у рэспубліцы працуе каля 500 школ, 14 тэхнікумаў. Гордзіцца манголаў з'яўляецца першы ў гісторыі дзяржаўны ўніверсітэт з трыма факультэтамі — медыцынскім, ветэрынарным і педагогічным, які быў адкрыты ў 1942 годзе. У яго стварэнні аказаў вялікую дапамогу з'яўляецца ўніверсітэт імя Ламаносава. Унікоўскі ўніверсітэт імя Ламаносава. Унікоўскі ўніверсітэт імя Ламаносава.

У 1948 годзе адбыўся з'езд пісьменнікаў Манголіі, які падаў вынікі і наметіў перспектывы далейшага развіцця мангольскай літаратуры, стварыў Саюз пісьменнікаў. З гэтага часу яшчэ больш ажыўляецца літаратурнае жыццё ў рэспубліцы. Пачалі выходзіць сатарычны часопіс «Матар» («Врадавіцкі») і літаратурна-навуковы часопіс «Цог» («Агань»), а з 1950 года — часопіс «Тула» («Зара»). Упершыню ў мангольскай літаратуры з'явіўся раман «На Алтаі», прысвечаны жыццю працоўнага інтэлігентнага. У творы захаляе вобраз маладога вучонага, які дапамагае геологам даследаваць нетры гор. Пісьменнік В. Рынчын у рамане «Ранішня зорка» расказвае пра барацьбу мангольскага народа за сваю свабоду і незалежнасць.

У 1949 годзе з'явілася ў свет першы мангольскі камедыя «Далан худалца» Ч. Ойды. Камедыя была цёпла сустрыта глядачом.

У мангольскую літаратуру прыйшла таленавіта плэада маладых паэтаў: Ц. Чыгжаў, Ц. Зандраа, Ч. Чымда і рад іншых. У сваіх творах яны апыляюць новае жыццё роднай Манголіі. Многія іх паэтычныя творы прысвечаны краінам народнай дэмакратыі, барацьбе за мір.

Вялікіх поспехаў дасягнула і мастацтва. У краіне працуе 25 прафесійных тэатраў, звыш 50 кіноапаратаў і кінаперасовак, 20 мастацкіх і скульптурных майстаран, кінаапаратура, цырк, тэатр лялек, тэатральнае мастацтвае вучылішча. Асноўнае месца ў ролігяртыі сучаснага мангольскага тэатра займаюць п'есы нацыянальных драматургаў і савецкіх аўтараў.

За гады народнай улады ў многа разоў павялічылася выданне навуковай, мастацкай і палітычнай літаратуры, перакладзена на мангольскую мову творы Леніна і Сталіна. Вялікай любоўю карыстаюцца ў мангольскага чытача творы «Іл гартвалае сталь», «Маладая гвардыя», «Разгром», «Мадзі», паэма «Владзімір Ільіч Ленін» і многія іншыя творы савецкай літаратуры. На мангольскую мову перакладзены асноўныя творы рускіх і замежных класікаў.

Культура стала здабыткам усяго мангольскага народа.

Я. КАЛЯДА.

З апошняй пошты

Лёгкадумнае абыходжанне з фактамі

Грамадскасць нашай рэспублікі шырока адзначала дзевяцігоддзе з дня смерці выдатнага мастака слова Кузьмы Чорнага.

Гэтую знамянальную дату адзначыў і часопіс «Беларусь», надрукаваўшы ў № 11 артыкул крытыка С. Александровіча «Пісьменнік вялікага сэрца». Але ў артыкуле дапушчаны недаравальныя недакладнасці.

Крытык перш за ўсё няправільна называе дзень смерці Кузьмы Чорнага — 23 лістапада замест 22 лістапада. Раман «Пошукі бучыні» ў артыкуле чамусьці перайначаны — «У пошуках бучыні». (Дарэчы, раман гэты многімі нашымі крытыкамі, у тым ліку і С. Александровічам, лічыцца нясконачаным, хоць на самай справе гэта не так. Сюжэтны лініі твора завершаны, аўтар паставіў пад раманам дзень і год заканчэння работы — 18 верасня 1943 г. Магчыма, пісьменнік шчырэ вярнуўся-б да твора, дапрацаваў-бы яго, але гэта не значыць, што «Пошукі бучыні» — раман нясконачаны).

Набытаў С. Александровіч і з апавесцю «Лявон Бушмар» («Ужо апавесць «Лявон Бушмар» (1930 г.) — чытаем у артыкуле, — сведчыла, што пісьменнік выступае бар'яб'ітом за пераўтварэнне вёскі на сацыялістычны лад, паказвае праз пераканаў-

чыя эпізоды і трэпныя дэталі гістарычнае асуджанасць кулака». Па-першае, «Лявон Бушмар» напісаны не ў 1930 г., як сцвярджае крытык, а ў сакавіку 1929 г., надрукаваны ва «Узвышшы» № 7 — 10 за 1929 г. Па-другое, няправільна, што нібыта ў гэтай апавесці пісьменнік упершыню выступіў змагаром за сацыялістычнае пераўтварэнне вёскі і паказаў гістарычнае асуджанасць кулака. Прыход у вёску новага, выспяванне ў селяніна новай свядомасці, асуджанасць кулака-красавіка К. Чорны паказаў у імяціных апавяданнях, пачынаючы ад самых ранніх, напісаных падоўга да «Лявона Бушмара»: «Вёска на новым шляху» — 1925 г., «Новыя людзі» — 1925 г., «Мельнікі» — 1925 г., «Вялікіяны міжы» — 1924 г. і г. д.

Выклікаюць недаўменне ў артыкуле С. Александровіча асобныя фармуліроўкі і сцвярджэнні.

«...Больш аб суістоўнасці роднай зямлі, тэрамі і непакорнасці народа — вось што цікавіць пісьменніка»; нацыяналісты «емлі свае брудныя рукі ў крывы народа» — падобныя выразы не ўпрыгожваюць артыкуле.

Рэдакцыя «Беларусі» павіна павысіць патрабавальнасць да сваіх матэрыялаў.

В. ЛУК'ЯНОВІЧ.

Пісьмо ў рэдакцыю

Бесплатныя кіраўнікі

Ужо не першы год камсамольцы і моладзь вёскі Бавычы турбуюць працоўную Клічэўскага раёнага аддзела культуры, каб яны дапамагалі хутчэй пабудавань клубу.

16 тысяч цаглян і падаарук на будоўню сельскага клуба даў маладзёжным калектыву Бавычскага шательнага заводу. Жыхары вёскі звярнуліся да старшын сельсавета тав. Арымовіча з просьбай дапамагчы ў будоўнішце. Адказаў яны не атрымалі. Ведае аб гэтым раёны аддзел культуры.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТНА.
Рэдакцыйная калегія: Заір АЗУВ, Дзмітрый АРЛОУ, Уладзімір АЛОУНІНА, Аляксей БАЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Васіль БУРНОСАУ, Настася ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел НАВАЛЕУ, Барыс ПЯРХОУСІН.